

Estudi Patrimoni Cultural. Parc eòlic Serra de la Solana

Daria Calpena Marcos i Cesc Busquets i Costa

1. INTRODUCCIÓ I METODOLOGIA.....	4
2. LA JONQUERA, CAPMANY, DARNIUS, AGULLANA (ALT EMPORDÀ). MARC HISTÒRIC I GEOFÍSIC	5
3. LOCALITZACIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL.....	8
3.1. RELACIÓ DELS ELEMENTS DEL PATRIMONI CULTURAL INVENTARIATS I CATALOGATS ALS INVENTARIS DEL SERVEI D'ARQUEOLOGIA I PALEONTOLOGIA DE LA DIRECCIÓ GENERAL DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC, ARQUEOLÒGIC I PALEONTOLÒGIC DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA.	8
3.1.1. BÉNS CULTURALS INTERÈS NACIONAL.....	8
3.1.2. EL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC.....	8
3.1.3. EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC	13
3.2. RELACIÓ DELS ELEMENTS DEL PATRIMONI CULTURAL INCLOSOS ALS CATÀLEGS DE PATRIMONI DE LES NORMES URBANÍSTIQUES DELS TERMES MUNICIPALS DE LA JONQUERA, AGULLANA, CAPMANY I DÀRNIUS (ALT EMPORDÀ).	14
3.2.1. CATÀLEG DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC I ELEMENTS D'INTERÈS HISTÒRIC I ARTÍSTIC DEL POUM DE LA JONQUERA:	14
3.2.2. PRECATÀLEG DE CONJUNTS, EDIFICIS I ELEMENTS D'INTERÈS HISTÒRICO-ARTÍSTIC, PATRIMONIAL I ARQUEOLÒGIC (2006) DEL TEXT REFÓS DE LA NORMATIVA DE LES NORMES SUBSIDIÀRIES D'AGULLANA.	14
3.3. LA LÍNEA P DELS PIRINEUS O LA LÍNEA GUTIÉRREZ (1944-1953)	15
3.4. ORGANITZACIÓ DEFENSIVA DELS PIRINEUS DURANT EL FRANQUISME	19
4. PROSPECCIÓ ARQUEOLÒGICA PREVENTIVA.....	27
4.1. MÈTODE EMPRAT EN EL TREBALL DE CAMP	27
4.2. RESULTATS DE LA PROSPECCIÓ SUPERFICIAL.	28
4.3. TRACTAMENT DE LES DADES.	34
4.4. CONCLUSIONS D'INTERÈS ARQUEOLÒGIC.....	34
5. AFECTACIÓ I MESURES CORRECTORES SOBRE EL PATRIMONI CULTURAL.	36
6. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA.....	42
6.1. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA	42
6.1.1. FOTOGRAFIES DELS ELEMENTS CATALOGATS	42
6.1.2. FOTOGRAFIES DE LES ÀREES DE PROSPECCIÓ.....	47
6.1.3. FOTOGRAFIES DELS ELEMENTS DOCUMENTATS DURANT LA PROSPECCIÓ (ED)	73
6.1.4. FOTOGRAFIES DE LES ZONES D'EXPECTATIVA ARQUEOLÒGICA (ZEA).....	78
6.1.5. FOTOGRAFIES DE L'ELEMENT DE LA LÍNIA PIRINEUS (ELP).	79
6.1.6. FOTOGRAFIES DE LES FITES	87
6.1.7. FOTOGRAFIES DE LES ESTRUCTURES HIDRÀULIQUES (EH)	88
7. BIBLIOGRAFIA.	89

Annex 1: Documentació cartogràfica/planimètrica

Annex 2: Fitxes de les àrees de prospecció

Annex 3: Legislació patrimoni cultural

1. Introducció i metodologia.

Arran de l'elaboració del projecte del **Parc Eòlic Serra de la Solana** (termes municipals de la Jonquera, d'Agullana, Darnius i Capmany, Alt Empordà) s'ha encarregat a l'empresa ATICS, S.L. la redacció de la part d'aquest estudi dedicat a l'impacte sobre el Patrimoni Cultural (Patrimoni Arqueològic i Patrimoni Arquitectònic).

Aquest estudi s'ha estructurat en les següents parts:

- Buidatge exhaustiu de la documentació existent a l'Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (Servei d'Arqueologia i Paleontologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) dels jaciments que es localitzen a l'entorn de l'àrea afectada pel projecte. Aquest buidatge s'ha complementat amb bibliografia especialitzada¹.
- Buidatge exhaustiu de la documentació existent a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (Servei del Patrimoni Arquitectònic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) de tots aquells elements i construccions catalogades que es localitzen a l'entorn de l'àrea afectada pel projecte. També, s'ha complementat aquest buidatge amb una bibliografia especialitzada².
- Buidatge de la informació dels catàlegs de patrimoni dels Plans d'Ordenació Urbanística dels municipis afectats.
- Realització de dues prospeccions arqueològiques preventives (segons el procediment establert pel Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic de la Subdirecció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) al llarg de l'àrea afectada pel projecte del **Parc Eòlic Serra de la Solana** i del seu entorn més immediat, per tal de cercar possibles nous elements patrimonials tant arqueològics com arquitectònics. La sol·licitud de dos permisos d'intervenció arqueològica en el marc del mateix projecte va venir donada per la modificació de posicions inicials del mateix en el curs de l'execució de l'estudi. La present memòria arqueològica i estudi del patrimoni cultural és el text refós dels resultats d'ambdues prospeccions.
- Consulta dels resultats de la prospecció arqueològica a l'àrea de la Jonquera dins del projecte d'investigació inèdit sobre paleoambient i arqueologia dirigit i coordinat per Josep Maria Palet Martínez (Institut Català d'Arqueologia Clàssica, ICAC).
- Establiment d'una sèrie de Mesures Correctores a aplicar abans i durant la realització d'aquest projecte a partir de tota la informació aconseguida gràcies als anteriors apartats.

¹ Consulta realitzada a través de l'extranet del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya EGIPCI

² Consulta realitzada a través de l'extranet del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya EGIPCI

2. La Jonquera, Capmany, Darnius, Agullana (Alt Empordà). Marc històric i geofísic

La comarca del Alt Empordà

L'Alt Empordà és una comarca de Catalunya situada a l'extrem nord est del Empordà, amb capital a Figueres. Limita a llevant amb el litoral mediterrani, al nord amb el Rosselló i el Vallespir, a ponent termeneja amb la Garrotxa i el Pla de l'Estany i al sud amb el Gironès i el Baix Empordà. Constituïda per 68 municipis, és formada per una plana litoral emmarcada per muntanyes al nord i a l'oest. Al sector costaner hi ha les antigues llacunes dessecades, que en els moments de pluges fortes s'inunden novament. Destaquen diverses serres, entre aquestes la serra de l'Albera (puig Neulós, 1251 m), la serra de Rodes (Verdra, 670 m), la serra de Valldavià o de Sant Grau i el Montgrí (Montgó, 96 m alt).

Les costes són abruptes i retallades. L'extrem nord correspon a la penetració a la mar de la serra de Rodes i el sud al massís del Montgrí. A l'interior del golf, la costa és baixa i sorrenca. Els rius es disposen en forma de ventall. Hi ha dos sistemes importants: el de la Muga i el del Fluvià. El Muga rep les aigües de les vessants pirinenques de les Salines, del riu de Arnera i els de la serra d'Albera. Cal destacar el riu Manol. El Fluvià drena la plana alt-empordanesa, traçant amplis meandres fins a desguassar a la platja de Sant Pere Pescador. La vegetació és principalment mediterrània septentrional. En estat natural hi devien preponderar la sureda, en sòls silícics, i l'alzinar amb sòls carbonatats. La major part dels boscos, però, han estat destruïts per l'home per conrear o han estat substituïts per pinedes de pi blanc o de pi pinyoner. A la muntanya hi ha una vegetació de rouredes, en part substituïdes per castanyers i, travessen la comarca la carretera i el ferrocarril de Barcelona a Perpinyà i l'autopista A-17. Les comunicacions de la comarca són disposades de forma radial i convergeixen a Figueres.

El territori que forma l'Alt Empordà comprenia, des del començament del segle IX, després de la seva incorporació a l'imperi carolingi el pagus de Peralada (el futur vescomtat de Rocabertí, on es trobava l'important monestir de Sant Pere de Rodes) i la part septentrional del d'Empúries, els dos al comtat d'Empúries, i la part oriental del pagus de Besalú, del comtat de Girona, després comtat independent. Amb el decret de Nova Planta (1716), la sotsvegueria de Besalú va passar a ser alcaldia major del corregiment de Girona, la qual, poc abans de la supressió del règim corregimentals, va traslladar la seva seu a Figueres, aquesta població es va convertir el 1835 en capital d'un dels partits judicials en què va ser dividida la nova província de Girona (amb jurisdicció sobre l'Alt Empordà, excepte la part al sud del Fluvià, compresos, però, Crespià i Dosquers), i el 1936, en la divisió de Catalunya, decretada per la Generalitat, capital de la comarca de l'Alt Empordà. Per una ordre de la conselleria d'economia del 19 de juny de 1937 va ser modificada la demarcació d'aquesta comarca: el municipi de Dosquers va ser segregat i inclòs a la Garrotxa i va afegir, en canvi, el de Vilaür, segregat del Gironès.

La Jonquera

La Jonquera és un municipi de l'Alt Empordà, al vessant sud de la serra de l'Albera, entre el coll del Portell (694 m), a l'W, i el sostre de la Menta (1067 m), a l'E Està dividit en dos sectors: a ponent, el que comprèn la capçalera del Llobregat d'Empordà, on la serra té els muntanyes més deprimides, i l'E, a partir del coll Forcat (822 m), presidit de la muntanya Neulós (1.249 m). La seva situació fronterera des del tractat dels Pirineus (1659), el lloc de la via més important de comunicacions entre Barcelona i el Rosselló, ha marcat l'estructura econòmica del terme. L'existència de la duana, fins a 1995, l'afluència de turisme han decantat la població cap a les activitats del sector terciari. Hi ha diversos establiments hotelers, entre els quals el complex turístic de La Porta Catalana (1981), obra de Josep Lluís Sert. El sector secundari ha tingut poc pes, encara que la zona forestal va donar lloc a la tradicional indústria del suro. L'agricultura, predominantment de secà, es limita al cultiu de vinya, d'oliveres i cereals. La vila és al peu del massís de l'Albera, a la dreta del Llobregat, seguint l'antiga carretera de Barcelona a Perpinyà. El nucli va sorgir a partir del segle XII al límit de les parròquies d'Agullana i de Sant Miquel de Solans, límit que constituïa la carretera. Paral·lelament al desenvolupament de la vila, va sorgir en la línia fronterera el barri de Límits, que forma un continu urbà amb el poble vallespirà del Portús. El terme comprèn els agregats de Canadal, els castells de Rocabertí i Requesens, les esglésies de Sant Miquel de Solans, de Sant Martí del Forn del Vidre, de Sant Pere del Pla de l'Arca, de Sant Julià de Torts, el priorat del port de Panissars i diversos dòlmens (de can Nadal i de can Beleta).

Capmany

Capmany és un municipi de l'Alt Empordà, situat a la conca del Llobregat d'Empordà. El terme presenta el N els últims contraforts de la serra de l'Albera i és drenat, a més de pel Llobregat, per la riera de Torrella i el Merdançà, afluents, per l'esquerra, d'aquell riu. Predomina l'agricultura de secà i especialment la vinya. La cria de bestiar s'ha convertit en molt poc important, mentre que, en la indústria, l'elaboració del vi és la principal activitat, a la qual es dediquen diverses empreses. El poble està situat a banda i banda del Merdançà, al voltant de l'antic castell de Campmany (segle XII), i l'església parroquial de Santa Àgueda, romànica (segles XII-XIII), era la capella del castell. El terme comprèn el despoblat de Bosquerós, el caseriu de la Vall i l'antic Balneari de la Mercè, han estat trobats restes prehistòriques, megàlits i un dolmen prop del mas de Quer Afumat.

Darnius

Darnius és un municipi de l'Alt Empordà. Comprèn una gran part de la vall alta del Ricardell, afluent per la dreta, del Llobregat d'Empordà, i la vall baixa del riu de Arnera (on es troba el pantà de Boadella) fins a la seva confluència amb la Muga, riu que travessa el sector meridional. El terme és accidentat pels contraforts meridionals de la serra de l'Albera. L'agricultura és predominantment de secà (especialment cereals i farratges), mentre que la ramaderia (boví, porcí) és en conjunt poc important. El bosc s'explota per obtenir suro. La major part de la població es dedica al turisme i a la construcció. El poble, a la dreta del Ricardell, esmentat el 983 al comtat de Besalú, es va formar al llarg de l'antic camí que unia Figueres amb l'alt Vallespir. L'església parroquial de Santa Maria és obra romànica del segle XII. Conserva les cases senyoriales dels homes, després comtes de Darnius, i dels comtes de Peralada, ja que ambdues famílies en compartir el senyoriu des del 1571 (comtat de Darnius). En 1698 el poble era cap d'una alcaldia del comtat de Peralada, que comprenia, a més, Agullana, la Jonquera, Canadal i Cantallops. Dins el terme hi ha els veïnats de Arnera, de Munt i del

Ricardell, el llogaret i antic castell de Mont-roig (on va tenir lloc, en 1794, la batalla de Mont-roig i el barri del Pantà).

Agullana

Agullana és un municipi de l'Alt Empordà a la vall del riu de la Guilla. L'explotació del bosc segueix sent una activitat econòmica important. Es cultiven cereals i farratge. El poble, situat al costat de la confluència del riu de la Guilla amb la riera del Gou, a l'antic camí de Figueres a Perpinyà pel coll del Portell. Es troba l'església romànica de Santa Maria (segle XI), d'una nau, amb absis i campanar quadrat. El terme comprèn el poble de l'Estrada, l'ermita de Santa Eugènia (segle XV), alguns megàlits (dòlmens de la Llosa de Jaça i de la Barraca del Lladre i menhir de la Pedra Dreta) i una necròpolis a Can Bec de Baix (bronze final-primera edat de ferro, segles VIII-VI aC.).

3. Localització del patrimoni cultural.

3.1. Relació dels elements del patrimoni cultural inventariats i catalogats als Inventaris del Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Direcció General del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic de la Generalitat de Catalunya.

3.1.1. Béns culturals interès nacional

Es relaciona a continuació el catàleg de Béns Culturals d'Interès Nacionals (BCIN) existents pels entorns de l'àrea afectada pel projecte del **Parc Eòlic Serra de la Solana**.

TM LA JONQUERA

BCIN 1 TORRE DEL SERRAT DE LA PLAÇA

X: 489363.05 Y: 4696221.78

Formaria part de les obres de fortificació de què gaudiria la vila, igualment passa a l'altra banda del poble amb una torre similar. Al gravat de Beulieu de 1640 hi hauria una acurada fortificació de la vila. Per tant això en seria una continuïtat, encara que renovada. Fou construïda segurament durant la guerra de Successió (1640- 1659) la torre jugà un paper destacat durant el conflicte bèl·lic. Posteriorment devia emprar-se en d'altres guerres o senzillament per controlar el pas fronterer, fins el s. XIX. En aquells moments va viure la darrera època d'esplendor, essent escenari destacat d'alguns enfrontaments de la guerra Carlina, la qual també li otorgà el seu nom contemporani i actual. Ja al s. XX fou abandonada i cremada.

Torre de planta circular ubicada sobre un turó a ponent del poble, al costat de l'autopista des d'on domina tot el pas fronterer. Al ser La Jonquera una població fronterera amb França és habitual trobar-hi construccions de caire defensiu i castells fortificats (el de Requesens, Rocabertí, etc.). Va ser construïda, probablement durant la Guerra dels trenta anys. La Torre dels Carlins va ser aixecada amb grans blocs de pedra i en els seus murs s'hi han practicat nombroses obertures: espielleres, finestres rectangulars (en els tres pisos), finestres d'arc rebaixat (al pis central), etc.

3.1.2. El patrimoni arqueològic

Es relaciona a continuació el catàleg de Jaciments Arqueològics (JA) existents pels entorns de l'àrea afectada pel projecte del **Parc Eòlic Serra de la Solana**:

TM LA JONQUERA

JA 1: POSSIBLE DOLMEN DE LA SERRA DE LA PLAÇA

X: 488851.96 Y: 4696509.18

Per accedir al jaciment cal prendre la carretera N-II en direcció a França i, uns 160 metres abans del quilòmetre 776, trencar a l'esquerra i creuar l'autopista AP-7 per un pont elevat. En aquest punt cal prendre el camí que, en direcció sud, transcorre paral·lel a l'autopista uns 800 metres, fins que el camí gira a ponent i segueix 360 metres per creuar la línia del Tren d'Alta Velocitat per un pas elevat. Un cop creuada la via cal seguir recte uns 220 metres. El jaciment se situa just a tocar del marge esquerre del camí, en un replà enlairat al vessant de llevant de la serra de la Plaça, en una zona amb alzina i olivera abandonada al sud del Torrent de Querols. Es tracta d'un possible dolmen prehistòric, que fou descobert l'any 1998 en el decurs de les prospeccions arqueològiques efectuades amb motiu de l'Estudi d'Impacte Ambiental del projecte de construcció del Parc Eòlic de l'Auleda i de la línia elèctrica 123 KW. Es va documentar, proper a la Serra de La Plaça, una estructura de blocs granítics que, per la seva disposició, es podria considerar un dolmen. Tot i així, no ha estat objecte de cap excavació arqueològica i, amb les escasses dades disponibles fins al moment, no és possible determinar si es tracta realment d'una estructura megalítica o no. La manca de parts estructurals importants i el fet de que no s'hi hagi realitzat cap intervenció arqueològica fa que es desconegui el seu estat de conservació.

TM AGULLANA

JA 2: ROCALBA

X: 488702.00 Y: 4695827.00

Per accedir al megàlit cal sortir des del cementiri de la Jonquera i pujar amb cotxe uns 50 m per una pista fins arribar a un trencant a mà esquerra. Cal agafar el trencant i continuar uns 570 metres tot creuant el pont del Tren d'Alta Velocitat. En arribar en aquest punt cal trencar a la dreta pel camí que s'adreça vers el nord i després vers ponent uns 437 metres fins a un camí força embardissat on cal deixar el vehicle. Cal continuar pel camí a peu uns 200 metres. El jaciment es localitza en un bosc d'alzines, al cim d'un puig elevat dins la serra de la Plaça, a la part occidental del vessant sud de l'Albera. Es tracta d'un sepulcre de corredor de la primera meitat del III mil·lenni aC, amb cambra rectangular llarga i passadís ample de parets paral·leles o galeria catalana en U. És de granit i bastit en terreny pla. Fou descobert l'any 1988 per Jaume Justafre i Baigueret, treballador del Parc Natural de l'Albera i membre del Gesart, i no ha estat mai objecte de cap tipus d'excavació arqueològica. La cambra és rectangular, amb quatre lloses, però en manca la coberta i no s'han documentat restes d'enllosat. No es conserva cap indicatiu evident de l'entrada de la cambra, però devia de ser de parets paral·leles en tractar-se d'una galeria catalana. Les dimensions internes de la cambra són: 2,1 m de longitud, 1,4 m d'amplada i 1,22 m d'alçada. La capçalera és única, una mica inclinada endavant però ben implantada a la roca, té forma ovalada amb senyals de desbastament per la cara interna i presenta els caires i extrem superior repicats. Els tres suports conservats de la cambra semblen ben implantats a la roca, tenen forma rectangular, amb senyals de desbastament per la cara interna i presenten els caires i extrem superior repicats. En quant al tipus d'accés a la cambra, es tracta d'un llarg passadís que segueix l'amplada de la cambra bastit amb lloses de les quals només es conserven dues, i amb dos muntants que marquen la seva entrada. Fou bastit en terreny pla, la seva direcció és axial respecte a la cambra, i fa 5 m de longitud per 1,4 m d'amplada. El túmul està força degradat, però devia ser circular amb lloses radials (10 conservades) al voltant de la cambra, reomplert amb blocs, lloses i terra. Pel seu tipus arquitectònic Tarrús (2002) el data a la quarta fase dels sepulcres de corredor de l'Alt Empordà-Rosselló, és a dir, de la primera meitat del III mil·lenni

aC. El seu estat de conservació és regular atès que el sepulcre fou espoliat i no es troben ni les cobertes ni diverses lloses laterals.

JA 3: MENHIR DELS PALAUS

X: 489698.00 Y: 4694555.00

Per accedir al jaciment cal prendre la carretera N-II, prop de la Jonquera, i agafar el trencant que duu a Agullana i seguir-lo uns 450 m fins que es troba un camí que s'enfila a l'esquerra. Uns 200 m més amunt s'arriba a un replà, ara convertit en camps, que és a la vora d'un bosc d'alzines. Si es continua aquest bosc per l'est uns 100 m, s'arriba fins al marge on està actualment plantat aquest menhir. Es localitza en un bosc d'alzines, en un replà sobre el riu Llobregat de Muga, en el vessant sud-occidental de l'Albera. Es tracta d'un menhir prehistòric, de forma fal·liforme i secció cilíndrica. El monument, que es trobava tombat en un marge d'un camp, era conegut de feia temps per Joan i Dolores Verdú, veïns d'Agullana que el van mostrar l'any 1986 als membres del GESEART, Enric Carreras i Miquel Didac Piñero, els quals en van donar una primera notícia a la revista Hora Nova de Figueres. Està fet de granit, que procedeix de l'entorn immediat, i les seves dimensions són: 3,2 m d'alçada per 0,8 m d'amplada i 0,4 m de gruix. En quant als afaiçonaments, els caires estan repicats per donar-li forma i les dues cares presenten signes de poliment artificial. La cara anterior presenta un gravat en forma de jou, format amb un solc de secció en U no gaire profund. El motiu fa 2 m de longitud per 34 cm d'amplada màxima. A l'extrem superior de la seva cara posterior s'hi veuen les restes d'un possible antropomorf arboriforme, format per un solc similar a l'anterior, que només se'n conserva la seva banda esquerra, en especial el que seria l'extremitat inferior esquerra, que té forma de banya de bou. El motiu fa 80 cm de longitud per 40 cm d'amplada. No ha estat objecte de cap tipus d'excavació arqueològica, ni s'han recollit restes de materials arqueològics en superfície, dins l'entorn immediat del menhir. Va ser redreçat l'any 1987, en el decurs d'una festa popular, organitzada pel Centre Excursionista de Figueres, l'Associació Cultural i Esportiva Jonquerenca i el GESEART. Tenint en compte la seva situació dins la zona megalítica de l'Albera, Tarrús (2002) el data entre el neolític mitjà i el calcolític, és a dir, entre el IV i el III mil·lenni aC. El seu estat de conservació és bo.

JA 4: VIA AUGUSTA - STRATA FRANCISCA

X: 489843.51 Y: 4694023.

Per accedir al jaciment cal prendre la carretera N-II en direcció França i, passats uns 200 metres després del quilòmetre 777, trencar a l'esquerra. El jaciment es localitza en una zona erma de bosc d'alzina i vegetació arbustiva baixa a la riba est del riu Llobregat. Es tracta d'un tram de la Via Augusta que fou localitzat l'any 1998, en el decurs de les prospeccions arqueològiques amb motiu de l'estudi de l'impacte ambiental del Parc Eòlic de l'Auleda. La Via Augusta, construïda en època de l'emperador August, comunicava Roma amb la Península Ibèrica. Així doncs, aquest tram correspondria a part del recorregut inicial de la mateixa per la Península. Es sol considerar com a itinerari més factible el traçat de l'actual carretera N-II, que es troba a tocar del mas de Sant Martí del Forn del Vidre i dels seus camps (que queden a l'oest de la carretera). És probable que es conservin

restes de l'empedrat original de la calçada, però actualment es desconeix el seu estat, atès que aquest tram de camí ha estat utilitzat com a via de servei durant les obres del Tren d'Alta Velocitat, de manera que fou arranjat amb l'aportació de terres, eixamplament i terraplenament de l'antic camí.

JA 5: CAMÍ DEL PLA DE PALAUS

X: 489842.45 Y: 4693752.63

Per accedir al jaciment cal prendre la carretera GI-500 de la Jonquera a l'Agullana. Pocs metres abans d'arribar al túnel que travessa la línia d'Alta Velocitat cal trencar a l'esquerra per un camí que s'adreça paral·lel a la carretera N-II i a la línia d'Alta Velocitat. La part de la via que encara es conserva es troba passats un quilòmetre en una zona plana d'antics camps de conreu i bosc de ribera que rep el nom de Pla de Palaus. Es tracta d'un possible ramal de la "Via Augusta" que fou localitzat l'any 1998 en el decurs de les prospeccions arqueològiques superficials amb motiu de l'Estudi de l'Impacte Ambiental de la construcció del Parc Eòlic de l'Auleda i de la línia elèctrica 132 Kv. Segons els directors de la intervenció, Marta Fàbregas i Francesc Busquets, podria correspondre a l'antic vial que comunicava la Via Augusta amb l'establiment romà del Pla de Palaus, interpretat com a "mansio". En alguns punts del seu recorregut conserva part de l'empedrat, fet a base de pedres planes de dimensions regulars i disposició sistemàtica. Té una amplada mitjana de 2,60 m. El seu estat de conservació és bo.

JA 6: PLA DE PALAUS/ VINYA DE CAN PERXÉS / MANSIO DECIANA

X: 489694.48 Y: 4693653.47

Es tracta d'un jaciment arqueològic amb dues fases d'ocupació humana, una que pertany a la prehistòria i l'altra a època romana que va ser localitzat l'any 1998 en el decurs de les prospeccions arqueològiques superficials amb motiu de l'Estudi de l'Impacte Ambiental de la construcció del Parc Eòlic de l'Auleda i de la línia elèctrica 132 Kv. Es va documentar nombrosos blocs de pedra, alguns dels quals estaven escairats i lleugerament desbastats i una abundant presència de material arqueològic d'època romana: ceràmica comuna, àmfors i material constructiu (teules, opus signinum).

L'any 2005, amb motiu del projecte de construcció del TAV Madrid, Barcelona, Perpinyà, subtram Figueres - La Jonquera es realitzà una excavació arqueològica entre els PK 23 +600 i 23 +750, que permeté documentar dinou murs construïts amb pedres calcàries i sorrenques, majoritàriament lligats amb terra argilosa, i assentats directament sobre el subsòl granític de sauló, dels que només en restaven entre una i tres filades. Els materials mobles exhumats corresponen a fragments de diferents objectes metàl·lics de ferro i bronze, de fauna, de vidre, de restes constructives (teules, opus signinum,...) i ceràmica (comunes oxidades i reduïdes, i àmfora tarraconense, gal·la i bètica), que permeten situar cronològicament les estructures en època augustal. D'altra banda, es van documentar estructures negatives contemporànies a les restes clàssiques i d'altres prehistòriques: quatre possibles forats de pal de cronologia imprecisa, quatre sitges o estructures d'emmagatzematge datades entre el bronze final i època romana, cinc estructures de combustió, tres

de les quals eren d'època romana i dues del bronze final, i un possible fons de cabana, amb presència de retalls obliterats per sediments d'època romana però que per la seva tipologia podrien ser més antics. Tanmateix, es va recollir un grup de material dispers, corresponent a fragments d'urna i alguna decoració de doble traç incís, corresponents a l'edat del bronze, i d'altre material ceràmic neolític.

Les estructures arqueològiques localitzades en la intervenció arqueològica de l'any 2005, una part es van desmuntar (l'angle est, afectat pel talús i el drenatge de l'AVE) i la resta es va protegir amb tela geotèxtil i va quedar sota el vial de servei. Aquesta intervenció es va identificar amb el nom Vinya de Can Perxés. Aquestes restes arqueològiques estan in situ entre les cotes 99'15 i 99'60 metres sobre el nivell del mar.

El mes d'abril del 2011, amb motiu del projecte d'Interconexión Eléctrica España - Francia L/132 KV cc. Tramo Santa Llogaia d'Àlguema - Frontera Francesa, l'empresa ATICS S.L. va dur a terme una intervenció arqueològica a la part d'aquest jaciment que podia quedar afectada per les obres. La intervenció va consistir en sondejos arqueològics el resultat dels quals foren negatius en tots els casos, a excepció d'un al qual es va recollir un fragment de material constructiu romà. L'estrat geològic apareix a una profunditat d'entre 0,80-0,40 m, sense que es documenti cap element arqueològic, ni moble ni immoble.

TM CAPMANY

JA 7: TÚMUL DE MAS RUMBAU

X: 489601.69 Y: 4692300.79

Per accedir al jaciment cal prendre la carretera GI-504 en direcció a Agullana. En arribar al punt quilomètric 13,250 cal trencar a la dreta pel camí que s'adreça al mas Ros. Després cal continuar pel camí uns 890 metres fins arribar al mas Rimbau i continuar uns 400 metres més vers llevant. El jaciment es troba localitzat al marge esquerre del camí, en una zona de bosc d'alzina i vegetació arbustiva baixa, a la serra Blanca. Es tracta d'un possible túmul funerari que fou localitzat l'any 2006 amb motiu dels treballs de prospecció arqueològica del projecte de construcció del parc eòlic de Capmany. Tot i això no s'ha portat a terme cap intervenció arqueològica que permeti confirmar aquesta hipòtesi. El conjunt megalític està determinat per la presència d'una acumulació de pedres de mida similar (50-60 cm de llargària) disposades directament sobre el substrat geològic. No hi ha cap dada addicional que permeti definir amb major precisió la hipòtesi plantejada. L'abundant vegetació i la manca de dades cartogràfiques precises no van permetre localitzar el jaciment en la visita a l'indret durant les tasques de revisió de la Carta Arqueològica (2009). Ateses aquestes circumstàncies, es desconeix el seu estat de conservació.

JA 8: DOLMEN DEL ROQUETAR

X: 488618.00 Y: 4692507.00

Per accedir al jaciment cal prendre la carretera GI-504 en direcció a Agullana. Cal trencar a la dreta pel camí que s'adreça vers ponent uns 80 metres abans d'arribar al punt quilomètric 13. Passats uns 100 metres cal trencar a la dreta pel camí i continuar uns 145 metres. El jaciment es troba localitzat al marge esquerre del camí, en una zona de pendent mitjà de bosc d'alzina i vegetació arbustiva

baixa entre el torrent del Bosquerós i el serrat del Pujolet. El lloc és visible per una pedra de grans dimensions que el delimita per la banda de ponent. Es tracta d'un possible dolmen de corredor que fou localitzat l'any 2006 amb motiu dels treballs de prospecció arqueològica del projecte de construcció del parc eòlic de Capmany. Tot i això, no s'ha portat a terme cap intervenció arqueològica que permeti confirmar aquesta hipòtesi. El conjunt megalític està determinat per la presència de dues pedres arrencades paral·lelament sobre les quals es localitza un bloc de grans dimensions. Sota aquest bloc i entre les dues pedres s'observa un espai buit. Al costat d'aquest conjunt es localitza una llosa plana que podria pertànyer al tancament del megàlit. L'estat de conservació del jaciment és bo.

TM AGULLANA

JA 9: PEDRA DRETA/ ROC DEL FRARE

X: 487368.00 Y: 4692290.00

Per accedir al megàlit, des d'Agullana, cal prendre la pista que, en direcció sud, va cap al mas Geli del Bosc i el puig de Viarany. Després d'1,4 km s'arriba a la base d'aquest puig, on hi ha una bifurcació. El menhir es troba arran de la pista, en una clariana del bosc d'alzines situat en un replà sobre el torrent del Riberó, al vessant nord del puig del Viarany. Es tracta d'un menhir prehistòric, fet de granit, de forma antropomorfa i secció trapezoïdal. L'any 1891 Joan Papell i Llenas en parla per primer cop en els seus itineraris per l'Alt Empordà. No ha estat mai objecte de cap tipus d'excavació arqueològica ni es documenten materials arqueològics en superfície al seu entorn immediat. Les seves dimensions són: 2,6 m d'alçada per 1,3 m d'amplada i 0,4/0,6 m de gruix. No s'observen falques d'implantació, fet que només una excavació arqueològica permetria confirmar. En quant als afaïonaments, el caire oest presenta senyals clares de poliment i, en el terç superior del caire sud-oest, una escotadura artificial formada per repicat que li dona aspecte antropomorf o de "frare". Tenint en compte la seva situació dins la zona megalítica de l'Albera, Tarrús (2002) el data entre el neolític mitjà i el calcolític-, és a dir, entre el IV i el III mil·lenni aC. El seu estat de conservació és bo.

3.1.3. El patrimoni arquitectònic

Es relaciona a continuació el catàleg d'elements del Patrimoni Arquitectònic (PA) existents pels entorns de l'àrea afectada pel projecte del **Parc Eòlic Serra de la Solana**:

TM AGULLANA

PA 1: CAN PALAU

Gran masia situada a uns dos-cents metres del nucli, de planta rectangular, formada per diferents cossos, amb cobertes a dues i a una vessant, de planta baixa, pis i golfes. Aquesta casa es troba en un desnivell que es salva a través d'unes voltes d'arc de mig punt, que forma una terrassa al primer pis de la casa. Tot i que la casa ha estat restaurada recentment, conserva el seu paredat original, gairebé en la seva totalitat, de pedres sense escairar. La major part de les obertures han patit canvis en aquest procés de restauració, motiu pel qual molt poques conserven els carreus originals. La

façana posterior de l'edifici principal està arremolinada, i té una escala que dona a una terrassa. Aquesta construcció és d'època contemporània i es va fer durant la restauració de la resta de la casa.

3.2. Relació dels elements del patrimoni cultural inclosos als Catàlegs de patrimoni de les normes urbanístiques dels termes municipals de la Jonquera, Agullana, Capmany i Darnius (Alt Empordà).

3.2.1. Catàleg del Patrimoni arquitectònic i elements d'interès històric i artístic del POUM de la Jonquera³:

TORRE DELS CARLINS

Número fitxa: E 002

Categoria: Torre fortificada

Protecció: Elements d'interès.

Cal esmentar que aquest element té la catalogació de BCIN, amb el nom Torre del Serrat de la Plaça.

3.2.2. Precatàleg de conjunts, edificis i elements d'interès històric-artístic, patrimonial i arqueològic (2006) del Text refós de la normativa de les Normes subsidiàries d'Agullana⁴.

MENHIR DE PALAUS

DOLMEN DE ROCALBA

VIA AUGUSTA

PLA DE PALAUS

MENHIR O PEDRA DRETA D'AGULLANA

TM CAPMANY

No hi ha cap element inclòs al *Catàleg de bens patrimonials protegits del POUM de Capmany* a l'entorn de l'àrea afectada⁵.

³ http://webspobles.ddgi.cat/sites/la_jonquera/Pages_LeftMenu/poum_detalls.aspx?Id=2&Lista=poum

⁴ <http://ptop.gencat.net/rpucportal/AppJava/cercaExpedient.do?reqCode=veureDocument&codintExp=229176&fromPage=load>

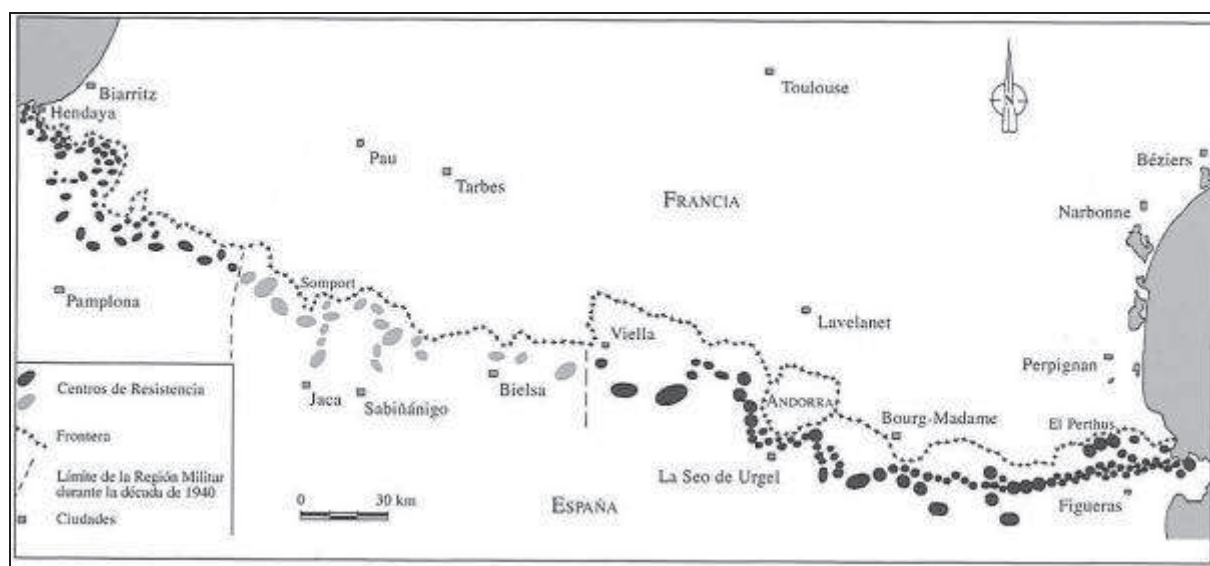
⁵ <http://poumcapmany.blogspot.com>

TM DARNIUS

No hi ha cap element inclòs a les *Zones d'interès històrico-cultural del Text refós de la normativa de les Normes subsidiàries de Darnius*⁶.

3.3. La Línea P dels Pirineus o la Línea Gutiérrez (1944-1953)

Després de finalitzar la Guerra Civil Espanyola molts espanyols es van assentar en les muntanyes dels Pirineus i es va formar un govern en l'exili situat en la ciutat francesa de Toulouse. Moltes d'aquestes persones esperaven i confiaven que el govern francès de De Gaulle i els seus aliats poguessin atacar a Franco i reconquistar Espanya. El 19 d'agost de 1944 es produí l'esperat alliberament, això dóna a la frontera espanyola una especial rellevància. Ni el general Franco ni els alemanys van poder aconseguir mai tancar la frontera d'una forma eficaç, ja que es buscaven rutes alternatives a les habituals per a passar d'un costat a un altre de la frontera. En 1945 De Gaulle fa retirar totes les banderes republicanes espanyoles a França i es desentén definitivament de la Junta Espanyola d'Alliberament (J.I.C.) a la qual no reconeixerà. Aquests espanyols després del rebuig francès i dels seus aliats es veuran obligats a una guerra d'escamots, militants coneguts com maquis. El 18 d'abril de 1946, Polònia, donada suport per la Unió Soviètica, França i Mèxic, demana a l'ONU la condemna a Espanya com país agressiu per la construcció de fortificacions als Pirineus català, però ells no podien imaginar que aquestes obres ja havien començat cap a dos anys en tota la serralada. Aquesta petició va ser rebutjada gràcies al britànic Sir Alexander Cadogan, representant d'Anglaterra en l'ONU. Finalment el govern d'Estats Units va comunicar els resultats d'una enquesta dient que les fortificacions als Pirineus eren essencialment defensives.

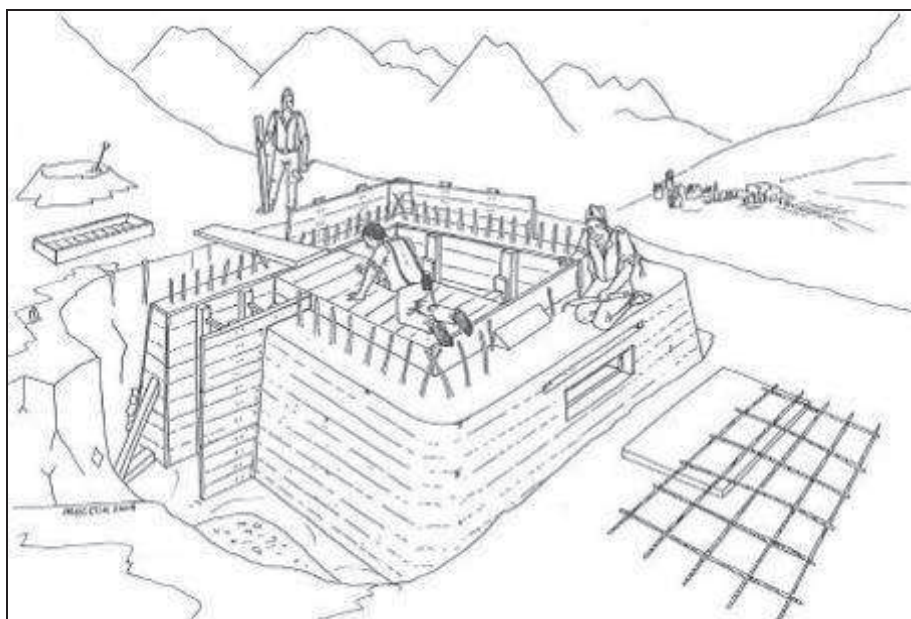

BLANCHON et al., 1997. La línea P o Línea Fortificada dels Pirineus

⁶ <http://ptop.gencat.net/rpuportal/AppJava/cercaExpedient.do?reqCode=veureDocument&codintExp=229176&fromPage=load>

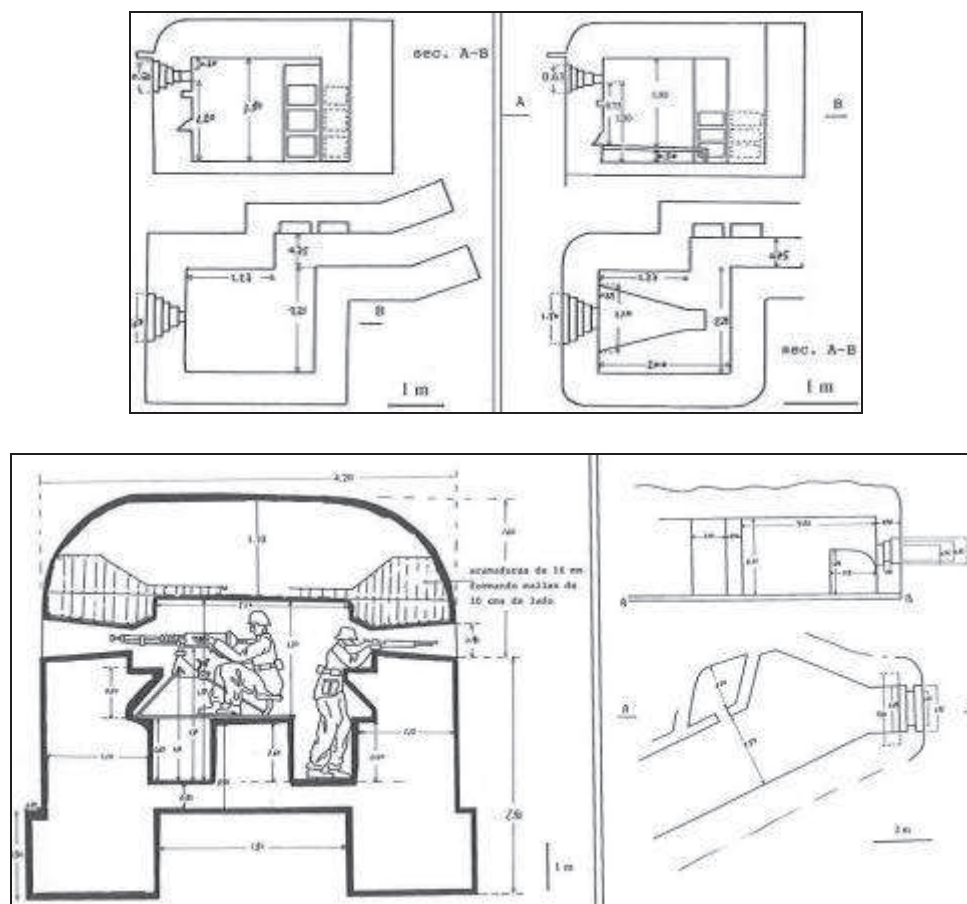
La coneguda Línia P, pot fer referència a l'abreviatura de Pirineus; d'aquesta forma seria Línia Pirineus. No obstant això existeixen altres dues denominacions, una és Línia Pérez i l'altra coneguda a Catalunya com la Línia Gutiérrez; el perquè ningú ho sap, és possible que fos cridada així pel coronel d'Enginyers Manuel Duel Gutiérrez, el qual va participar en una reunió relativa a aquesta línia fortificada. Molts misteris existeixen al voltant d'aquesta obra, ja que va ser totalment un secret militar del que ara comencem a desvetllar i entendre la seva realització. Els milers d'assentaments que esquitxen les muntanyes i valls del nostre Pirineus es van portar a terme entre 1944 i 1953. Aquesta magna obra de fortificació no va entrar en cap moment en servei i realment tampoc es va arribar a concloure. Avui dia s'ha quedat totalment obsoleta i pertany ja a la nostra història recent.

El començament va ser a la tardor de 1944, però els plànols i altra documentació ja estaven llestos l'any 1943. Per a la seva construcció es van mobilitzar grans quantitats de mitjans i homes (essencialment soldats de reemplaçament). L'obra va ser confiada a les antigues regions militars que feien frontera amb el país veí. La IV (Catalunya), V (Aragó) i VI (Navarresa / País Basc).

CLÚA, J. M., 2004, pàg.184. *Recreació d'una fase avançada de la construcció d'un assentament*

El pla originari era que cada lloc construït s'envoltés d'unes trinxeres comunicades entre si i situar en cada extrem un pou de tirador; tot el conjunt estaria envoltat per un filat. Tant aquests pous com els filats mai es van arribar a realitzar i no van passar de ser un projecte en els plànols de cada assentament. Cal dir que els filats i les portes blindades que tancaven aquests assentaments van romandre emmagatzemades a Figueres (Girona), Pamplona (Navarra) i Jaca (Huesca). Sense haver estat acabada aquesta gran obra s'han succeït al llarg d'anys diverses prospeccions per a comprovar l'estat que es trobaven els assentaments. Les últimes comprovacions d'aquestes fortificacions en la vall del riu Aragó daten de finals dels anys vuitanta. Finalment direm que es tractava d'aconseguir que la frontera resultés impermeable. L'exèrcit en aquella època pensava que amb aquestes obres de fortificació es podria parar un exèrcit que entrés per algun dels passos de muntanya cap a Espanya. No obstant això, els francesos, amb la seva experiència amb la Línia Maginot, la consideraven una obra lleugera.

CLÚA, J. M., 2004. Exemples de plànols dels elements defensius de la Línia P.

Cada Nucli de Resistència posseïa gran quantitat d'assentaments agrupats en punts de suport i aquests al seu entorn en elements de recolzament i ells en sub-elements. Els assentaments construïts allotjarien les següents armes:

- Fusell metrallador.
- Metralladora.
- Canó anti-tanc.
- Canó d'Infanteria.
- Metralladora antiaèria.
- Morter de 81 mm
- Morter de 50 mm
- També es van construir observatoris, abrics de secció i dipòsits de municions o queviures.

3.4. Organització defensiva dels Pirineus durant el Franquisme

Per aclarir aquest panorama militar, més propi d'una guerra freda, reproduïm un document realitzat el 23 d'agost de 1944 pel General Antonio Barroso de l'Estat Major Central de l'Exèrcit, localitzat a l'Arxiu Militar del Quarter del Bruch de Barcelona. Són les instruccions anomenades C-15 en quant a l'organització defensiva dels Pirineus:

“La necesidad de organizar definitivamente nuestra frontera Pirenaica, teniendo en cuenta la nueva organización dada al Ejército y las enseñanzas deducidas de la actual guerra hasta el momento presente, hacen necesarias nuevas directivas en las que aprovechando su parte útil los trabajos efectuados por las Juntas Locales de Defensa y Armamento e incluso las obras de fortificación y comunicaciones ya construidas, se orienten los nuevos estudios y trabajos para llevar cuanto antes y aprovechando los meses que lo permitan, a conseguir un sistema defensivo que sea base de ulteriores perfeccionamiento a medida que los vayan dictando la experiencia de los contendientes y las posibilidades de todos los órdenes de nuestra Nación.

Para ello se tendrá en cuenta lo siguiente:

I.- CRITERIO DEFENSIVO.

A).- La organización será total para evitar que la ruptura en una zona pueda traer consigo la maniobra de envolvimiento de las demás.

B).- Dentro de la totalidad, la organización de la resistencia tendrá por bases las características del terreno según su clasificación en zonas activas, peligrosas y pasivas de acuerdo con las directivas de este Estado Mayor Central de 11 de noviembre de 1943 y los medios disponibles en cada Región que se indican más adelante.

C).- La organización defensiva no tendrá carácter lineal, ya que la ruptura de una línea es solo función de los medios a emplear; por el contrario abarcará zonas, dentro de las cuales puedan asegurarse las reacciones ofensivas que anulen y neutralicen cualquier éxito inicial o progresión afortunada del enemigo.

D).- El límite anterior a estas zonas deberá llevarse a la misma raya fronteriza, si bien no debe ser precepto este principio, pues habrá que amoldarse a las comunicaciones existentes y más particularmente a la servidumbre de cubrir con eficacia los grupos de objetivos industriales de primer orden o puntos de marcado interés táctico.

E).- El límite posterior de las zonas citadas, estará apoyado por fuertes accidentes geográficos que aseguren una total detención del enemigo hacia el interior del país, tanto por su naturaleza (ríos, cadenas montañosas, angosturas, terreno pantanoso). Como por el desgaste a que debe ser sometido al contrario en una progresión obstaculizada y orientadas en determinadas direcciones favorables a la defensa.

Este límite posterior será a su vez pantalla que cubra la concentración de las nuevas Reservas que acudan a la batalla defensiva y base de partida de sus acciones.

F).- Los flancos de esta zona deberán quedar asegurados contra todo envolvimiento por acciones marítimas; para conseguirlo se atenderá a la defensa de costas que influyan en dichos flancos teniendo en cuenta cuanto se prescribe en la Instrucción correspondiente.

II.- DIVISIÓN DE LA ZONA FRONTERIZA.

Subsistirá la ya conocida de Pirineos Orientales, Centrales y Occidentales con los mismos límites.

III).- ORGANIZACIÓN DEL TERRENO.

El terreno se organizará en NÚCLEOS DE RESISTENCIA capaces de defensa en todos sus contornos e interior, tanto contra infantería como contra carros, de forma que cada uno resulte una organización particular con capacidad combativa incluso en caso de desbordamiento, no siendo preceptivo la continuidad de ellos ni en el sentido frontal ni en el de profundidad, pues el principio de economía de fuerzas obligará a dejar intervalos y distancias a base de permitir la maniobra de los fuegos y el contraataque sobre los compartimentos del terreno no ocupado y fáciles para la progresión del enemigo, debiendo ligarse entre si estos centros por puntos fortificados que sirvan bien como bases de partida de tales contraataques o para disgregar o adelgazar las flechas enemigas, favoreciendo así su neutralización por pérdida de efectivos, acción de su mando, apoyo artillero y de carros.

En los valles estrechos y normales a la frontera la organización será a base de estrangulamiento de la línea de penetración en toda la profundidad posible dado la dosificación de fuerzas.

IV).- CLASE DE OBRAS.

Las especificadas en las directivas de este Estado Mayor Central de 11 de Noviembre de 1943 y siempre a base de que se defiendan por gola y que permitan refuerzos y evacuaciones durante el combate.

Estas obras servirán como esqueletos de la defensa debiendo situarse en su mayor parte compensado la debilidad del terreno o su topografía cerrando las líneas de penetración.

Las obras no se considerarán como blindajes de a.a., sino como inserción en ele terreno de las Unidades tácticas, dándole al fusil repetidor toda la importancia que en montaña tiene. Cada obra o grupo de obras constituirán centros potenciales de la defensa activa por la actuación desde ellos de núcleos de tropas que contraatacan y hagan pequeñas maniobras de envolvimiento, estos núcleos móviles se abrigarán en obras de campaña complementarias. Las cuales no se desguarnecerán durante los contraataques para evitar sean utilizadas por el enemigo.

A).- Infantería.-

Los núcleos de resistencia antes aludidos estarán guarnecidos por Tropas en cantidad variable ya que no debe tomarse, en cuanto a cantidad, por sinónimos de Batallón; se guarnecerán por lo tanto, con las tropas precisas para constituir una organización particular con su mando que a su vez tiene sus misiones determinadas dentro del conjunto.

Durante el combate los bordes exteriores de cada núcleo y las partes por la observación enemiga se guarnecerán con tropas estrictamente indispensables, dejando el mayor número para las acciones de contraataques inmediatos situándolas en las zonas no vigiladas por los observatorios enemigos, tanto actuales como de fácil conquista en sus primeras actuaciones.

B).- Artillería.-

Los núcleos de resistencia tendrán la artillería mínima para su defensa y que deberá reducirse a las piezas regimentales pues interesa tener el resto de la Artillería en zonas que permitan el apoyo de las reacciones ofensivas del defensor con preferencia a la formación de barreras.

Esta artillería debe defenderse de los ataques enemigos de carros y para ello y dentro de su finalidad táctica expuesta anteriormente, se buscaran como zonas de despliegue la comprendida entre varios núcleos de resistencia y cerrados por obras complementarias. Estas zonas de despliegue artillero no estará atravesadas por las probables líneas de penetración enemiga, aunque resulten excéntricas con relación a sus futuros objetivos; una hábil maniobra de fuegos y manejo de trayectorias permitirán el alejamiento del material de las zonas vulnerables al ataque de carros. A pesar de esto la artillería siempre estudiará y completará su defensa inmediata aprovechando la vecindad de los núcleos de resistencia.

VI).- CONDUCTA DE LA DEFENSA.

Tendrá un carácter eminentemente activo, para lo cual, tanto los núcleos de resistencia como la organización de conjunto procurará obtener el máximo de tropas de reserva, que situadas convenientemente y apoyadas por armas de la propia unidad o de las superiores y si es posible por carros, estén siempre dispuestas a cerrar brechas y realizar ataques de flanco contra los núcleos enemigos que consigan progresiones enemiga entre nidos de resistencia y puntos fortificados.

En resumen: La batalla defensiva se llevará de forma que obligue al enemigo, caso de ruptura, a progresar por determinadas direcciones que le lleven compartimentos de terreno favorables a nuestros contraataques y les prohíba, en cambio, desembocar o apoderarse de puntos vitales o zonas de despliegue artillero de forma que si el enemigo marca su voluntad en el tiempo, el defensor la debe de imponer en el espacio.

VII). DEFENSA ANTICARRO.

La organización anticarro es imprescindible, si no existe el obstáculo natural hay que crearlo a base de obstáculos o zanjas delante de las cuales se colocará un mínimo de tropas de observación y detrás y aprovechando el parapeto de tierra extraída de la zanja se situará los campos de minas que de esa forma son más difíciles de destruir para el enemigo por su situación en contra pendiente.

Las armas anticarrros se organizarán en profundidad y alejadas del obstáculo situándolas combinadas según sus calibres rebatiéndolo.

Se tendrá en cuenta cuanto receptua la Instrucción E-41 sobre defensas contra carrros.

VIII.- DEFENSA ANTIAÉREA.

Teniendo en cuenta que no se contará con los A.A. precisos para la totalidad de la organización, es necesario que cada unidad prepare la suya utilizando los medios disponibles y prodigando la trinchera estrecha y profunda que compartimente las acciones de bombardeos y ametralladoras.

IX.- PP.CC. Y OBSERVATORIOS

Deberán organizarse como núcleos de resistencia aptos para su defensa en los 360 grados. Los observatorios serán los puntos fundamentales de la organización defensiva por la trascendencia en la conducción de la batalla y en la maniobra y planes de fuego.

X.- DETERMINACIÓN DE LA ZONA DE RESISTENCIA.

A).- Límite anterior que constituirá la línea de vigilancia y seguridad. De acuerdo con el párrafo D) del apartado 1.

B).- Límite posterior. (Només es comentarà la Regió 4 que correspon al Sector de Catalunya)

Región 4ª.-

-Río Muga (desembocadura) hasta la confluencia del río Manol en Vilanova.

-Figueras.

-Aviñonet.

-Lladó.

-Sierra Magdalena de Mayá.

- Farás.
- Vértices Creu Blanca-San Julián y Bater.
- Olot.
- Vértice San Miguel.
- Vértice Sespuña, al N. de Ridaura.
- Alturas de Castelltallat.
- San Juan de las Abadesas.
- Ripoll.
- Campdevánol.
- Vértice Beumas de Mordola (Sierra de San Marcos).
- Vértice Nogues al S. de Pobla de Lillet.
- Guardiola.
- Vértice Vall, al S. Gósol.
- Vértice Tossa Pelada, entre Tuxet y Goma.
- Vértice Cassals, al O. de Osera.
- Sierra de PRada.
- Guerri.
- Pont de Suert.

XI.- ORDEN DE URGENCIA.

Se empezará por organizar las zonas más próximas a las rayas fronterizas, pero procurando llevarlas simultáneamente en las activas y peligrosas, aprovechando cuantos trabajos y obras estén ya hechas y adaptándolas a las nuevas directivas y llegando con los medios que se fijan más adelante a preparase defensivamente toda la profundidad que se marca en esta instrucción.

XII.- MEDIOS ASIGNADOS.

A).- GG.UU

Región 4ª... Divisiones 41, 42, 141, 142, y X (a determinar esta última por el Estado Mayor Central.)

B).- Medios Suplementarios.-

Región 4ª ... Regimiento de Fortificación nº 3

Regimiento de Zapadores nº 4

XIII.- COMUNICACIONES

No se construirán más pistas automóbiles penetrantes y normales a la frontera y sí. Únicamente, las estrictamente necesarias para los medios a lomo o hipo móviles que precisen los servicios de las fuerzas de primera línea.

En cuanto a las paralelas a la raya, se terminarán únicamente las ordenadas como consecuencia a la Junta celebrada en este Estado Mayor Central con los representantes de las Regiones en 11 de Noviembre de 1940.

XIV.- DESTRUCCIONES.

Se redactará el plan de destrucciones y obstaculización de comunicaciones de una profundidad de 150 kilómetros de la frontera según la instrucción C-(C) 16.

XV.- PLANES DE TRABAJO.

Las Juntas Locales de Defensa y Armamento de cada Región y aprovechando los trabajos hechos con anterioridad, redactarán sus nuevos planes con arreglo a estas Directivas en el plazo de cuarenta días debiendo tener entrada sus propuestas en este Ministerio (Estado Mayor Central) antes del 15 de Octubre próximo. Dichos planes comprenderán.

1).- Plan de maniobra.

a).- Definición de zonas (activas, peligrosas y pasivas).

b).- Señalamiento de la zona de resistencia con sus límites anteriores y posteriores.

c).- Distribución de tropas (núcleos de resistencia, posiciones intermedias, despliegue artillero, zonas de reacción, de reserva).

d).- *Defensa anticarro.*

e).- *Comunicaciones.*

f).- *Conducción de la maniobra (contraataques que se prevén según la maniobra concebida, planes de fuego en los centros de Resistencia y Artillería dentro de la organización de conjunto y sin descender a detalles de armas automáticas).*

2).- *Plan de Información.*

Observatorios. (Hasta mando de núcleos de resistencia inclusive).

3).- *Plan de Enlace.*

PP.CC. hasta Batallón y Grupo (inclusive).

El Plan de Servicios será objeto de trabajos posteriores.

Todo se expresará en breves memorias resúmenes de las decisiones de la Junta, acompañadas de gráficos aclaratorios en escala 1:50.000.

XVI.- NOTAS COMPLEMENTARIAS.

1).- *A los efectos del cumplimiento de la Instrucción los Presidentes y Vocales de las Juntas Locales de Defensa y Armamento de cada Región tendrán derecho a quince días de dietas reglamentarias para completar los trabajos de campo y reconocimientos necesarios.*

2).- *Las Juntas Locales de Defensa y Armamento harán una primera distribución de los medios suplementarios de trabajo a fin de que las Regiones se preparen los respectivos campamentos para las tropas cuyo orden de incorporación se hará por el Estado Mayor Central.*

3).- *Con el fin de abreviar trámites y llegar cuanto antes a los comienzos de los trabajos, la Junta Local de Defensa y Armamento podrán presentar a los Capitanes Generales y éstos enviar con sus informes, los estudios parciales de cada Región Geográfica, bien entendido que ha de tenerse en cuenta la distribución total de medios para el conjunto.*

4).- *Por las Regiones se estudiarán golpes de mano ejecutados en momentos oportunos nos pueden proporcionar observatorios o efectuar destrucciones en comunicaciones, centrales de energías líneas de alta tensión, canales o establecimientos fabriles que puedan producir un retardo de los movimientos enemigos sumando sus efectos a la misión de la cobertura.*

5).- *Se acompañarán aclaraciones para la debida interpretación, por las respectivas regiones, de cuanto se preconiza en esta Instrucción.*

Madrid 23 de Agosto de 1944

De O. de S.E.

EL GENERAL JEFE DEL E.M.C.

P.A.

EL GENERAL 2º Jefe

Antonio Barroso.- Rubricado.

Hay un sello en tinta violeta que dice: Estaco Mayor Central del Ejército.”.

4. Prospecció arqueològica preventiva.

4.1. Mètode emprat en el treball de camp

Entre els dies 18 i 27 d'abril de 2011 es va dur a terme una **Prospecció Arqueològica Superficial** a l'àrea afectada pel projecte de **Parc Eòlic Serra de la Solana** sota la direcció de l'arqueòloga Daria Calpena i Marcos, de l'empresa ATICS SL als termes municipals d'Agullana, Capmany i Darnius.

Amb motiu de les modificacions d'algunes posicions inicials del projecte de **Parc Eòlic Serra de la Solana** es va dur a terme una segona **Prospecció Arqueològica Superficial** entre els dies 10 i 12 d'agost de 2011 sota la direcció de Francesc Busquets i Costa, de l'empresa ATICS SL. als termes municipals d'Agullana, Capmany i la Jonquera.

El primer projecte contemplava la presència de set aerogeneradors concentrats a la Serra de la Solana que es troba entre Agullana i Darnius.

El traçat definitiu anul·la la posició de quatre dels aerogeneradors inicials i proposa la seva ubicació al nord-est d'Agullana, al Serrat de la Plaça. Així mateix, per evacuar l'energia d'aquest nou sector s'incorpora un tram de rasa d'interconnexió paral·lela a la línia del Tren d'Alta Velocitat, tal com es pot observar a la planimetria adjunta a la present memòria.

Les dues intervencions arqueològiques es van realitzar seguint el procediment establert pel Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic. Les autoritzacions administratives corresponents es troben a l'Annex 3 del present document.

Aquestes prospeccions anaven encaminades a localitzar noves restes de materials arqueològics en superfície i diferents elements patrimonials, amb l'objectiu de poder fer una valoració sobre la possible afectació del projecte sobre els mateixos. A la vegada, també es procedia a comprovar la localització, delimitació i possible afectació de tots aquells elements del patrimoni cultural que ja es troben inventariats i/o catalogats en els diferents catàlegs existents. (Veure documentació gràfica)

Es van prospectar les zones afectades pels 7 aerogeneradors, els camins d'accés i les línies d'evacuació de l'energia, així com el seu entorn immediat. Amb aquesta finalitat es van establir 6 àrees de prospecció (A.P) (Veure documentació gràfica).

Per dur a terme la prospecció, els arqueòlegs van inspeccionar sobre el terreny les zones que s'havien establert amb anterioritat fins recórrer tota la superfície a estudiar, alhora que s'omplia una fitxa amb els resultats. Si en una àrea de prospecció es constatava la presència de materials arqueològics susceptibles d'indicar l'existència d'algun jaciment, es determinava el camp o la zona on s'havia documentat el material com a Zona d'Expectativa Arqueològica (Z.E.A.). Així, es va localitzar 1 Z.E.A.

Les edificacions, béns immobles i elements patrimonials localitzats durant la prospecció, que no es troben catalogats a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya i/o als diferents catàlegs municipals però que podrien tenir certa rellevància històrica i/o arquitectònica, es van identificar amb les sigles ED. Així, ha estat possible localitzar 5 E.D.

A més d'aquestes edificacions també es van detectar 2 fites i un element, en aquest cas prou important, relacionat amb la Línia Pirineus (ELP 1).

També es van documentar dues Estructures Hidràuliques (EH), relacionades amb rescloses o dics de contenció de rieres.

4.2. Resultats de la Prospecció Superficial.

ÀREES DE PROSPECCIÓ (AP)

ÀREA DE PROSPECCIÓ 1:

En aquesta àrea es troben els aerogeneradors 1, 3 i 5 i els camins d'accés. L'AP té el seu origen al sud a la confluència de la carretera GI-500 amb el camí que mena a Can Guerra, i al nord finalitza amb la ubicació de l'aerogenerador 1, en una elevació a la Serra de la Plaça a 570 m. al nord de Can Romeguera. L'àrea de prospecció és ocupada per boscos d'alzines i algun camp de conreu de farratge. (Veure documentació gràfica) (Fotos 10-20).

Aerogenerador 1: queda ubicat en una elevació, 223 m. snm. a la Serra de la Plaça. La plataforma s'emplaçarà en una zona ocupada per boscos, actualment amb visibilitat força reduïda.

A partir d'aquest aerogenerador cal prendre una pista existent al llarg d'1'20 Km. En direcció sud i est fins haver passat el Camp de Can Resta on es desvia lleugerament del camí, per continuar en direcció sud i agafar la pista que va, de manera paral·lela al Còrrec del Forn, seguint uns 280 m. més. Un cop arribats a aquest punt s'ha d'obrir un nou vial d'accés a l'aerogenerador 3. Aquest vial, en direcció oest, travessa una zona boscosa al llarg de 200 m.

Aerogenerador 3: La plataforma queda ubicada en una elevació, 176 m. snm, ocupada per bosc d'alzina surera.

Si es continua per la pista principal 500 m. en direcció sud s'arriba al punt on s'ha d'obrir el vial d'accés per l'aerogenerador 5. Aquest vial ha de travessar un camp de conreu 160 m. en direcció oest, on ha de quedar emplaçat l'aerogenerador 5.

Aerogenerador 5: La plataforma queda ubicada en una elevació, 140 m. snm, ocupada per camps de conreu segats. A partir de l'aerogenerador 5 la via d'accés al complex del parc eòlic ressegueix la pista existent fins arribar a la carretera GI-500, travessant-la i enllaçant amb la via de servei oest del TGV.

A l'Àrea de Prospecció 1 es localitza l'ED 2, Can Romaguera

ÀREA DE PROSPECCIÓ 2:

En aquesta àrea es troba l'aerogenerador 2 i el seu camí d'accés des de la carretera GI-500. L'AP 2 té com a inici, al sud, la confluència de la carretera GI-500 amb el camí que mena a Can Mallol dels Cortals i finalitza, al nord, a través de la rasa d'interconnexió amb l'AE 3. (Veure documentació gràfica) (Fotos 21-29).

El vial d'accés discorre per un camí ja existent, en direcció nord. Aquest s'obre camí enmig de camps de conreu de cereal i zones boscoses, travessant els Camps del Mas Mallol. Un cop travessat aquest mas, cal continuar la pista 400 m. més al nord fins arribar al dipòsit d'aigua dels bombers, desviant-se aquí 500 m. a l'est. L'aerogenerador queda ubicat a l'est del Mas Puig, en un petit turó entre les rieres conegudes com Còrrec del mas Mallol, a l'oest, i el Còrrec del Mestre Bernat, a l'est.

A continuació segueix la rasa de d'interconnexió que connecta l'AE 2 i 3, a través d'un caminó rodejat de zones boscoses d'alzines sureres, fins a creuar el Còrrec del Mestre Bernat. En aquesta zona, cap al nord de la rasa, es localitza l'Estructura Hidràulica (EH) 1: Resclosa o dic del Còrrec del Mestre Bernat. Una vegada creuat el Còrrec, la rasa continua per un altre corriol i a través d'un bosc arriba a l'AE3.

A l'Àrea de Prospecció 2 es localitzen l'ED 1, Can Mallol dels Cortals i l' EH 1.

ÀREA DE PROSPECCIÓ 3:

Aquesta àrea de prospecció s'inicia al nord a la via de servei oest del TGV, 200 m. al sud de la carretera GI-500 fins a enllaçar amb la rasa de connexió del parc eòlic de la Serra Blanca. (Veure documentació gràfica) (Fotos 30-33).

La rasa de connexió ressegueix i aprofita la via de servei oest del TGV al llarg de 2 Km, fins arribar al pont del TGV que travessa el riu de la Guilla.

En aquest tram, a l'oest de la via de servei del TGV, s'hi ha documentat la ZEA 1, un possible menhir d'època prehistòrica. Es tracta d'un gran bloc granític d'uns 2'5 m. d'alçada amb dos blocs més petits a la cara sud.

Uns metres més al sud d'aquesta troballa, s'hi localitza el JA6: Pla de Palaus, pel qual la rasa d'interconnexió travessa pel mig.

A continuació, la rasa discorre per una pista que segueix en direcció sud fins arribar al Torrent de Bosquerós, resseguint-la en paral·lel cap a l'oest uns 430 metres per després continuar en direcció sud, on enllaça amb la rasa de connexió de Serra Blanca.

A la zona a l'entorn del riu de la Guilla, s'hi localitza l'Estructura Hidràulica (EH) 2: Resclosa.

A l'Àrea de Prospecció 3, es documenten el JA 6 Pla de Palaus, la ZEA 1 i l' EH 2.

ÀREA DE PROSPECCIÓ 4 (AP 4):

Aquesta àrea contempla la línia d'interconnexió del Parc Eòlic Serra Solana des del Km. 12 de la carretera GI-504 fins la via de l'AVE, després de passar la rasa de connexió de Serra Blanca. (Veure documentació gràfica) (Fotos 34-43).

El camí surt de la carretera GI-504 en direcció a la Masia de Can Giralt. Els primers 100 metres de camí, són de nova obertura i travessen un camp erm. Després continua el camí, en direcció sud-est, seguint la Serra de Bosquerós. Al marge sud del camí es documenta una fita (FITA 1) amb la inscripció Ss.

S'arriba a la masia de Can Giralt (ED 3) que és de planta i un pis, amb teulada a doble vessant. Té la planta rectangular, amb moltes de les obertures adovellades i una escala a l'exterior. Consta del cos principal i de tres cossos més petits annexats. A la banda sud-est s'obre una gran era i existeix una font, dos pous i una bassa vora el camí. Actualment està totalment reformada, de manera que des de l'exterior és difícil discernir quines parts conservarien la fesomia original.

Es continua el camí uns 285 metres fins arribar a una cruïlla de tres camins on cal seguir pel camí del mig que va cap al sud, on documentem una fita (FITA 2). Es una fita de pedra de petites dimensions (50 cm. x 25 cm.) de planta quadrada i semi-cercle a la part superior, que porta la inscripció C^s 3, en una cara, i en una altra la lletra B. Semblaria ser una fita típica durant l'època de la Mancomunitat.

Després de passar la fita trobem una cruïlla, cal agafar el camí en direcció est que porta a l'Hort del Cal Frare, després la via travessa una zona molt boscosa d'alzina surera i matolls, fins arribar a la via del TGV, on s'ubica la Subestació elèctrica. És un terreny una mica més aclarit al qual aflora la roca mare.

En general es tracta d'una zona boscosa, d'alzina surera (part d'elles estan explotades), matolls i amb alguns afloraments de roca natural.

El traçat de la línia d'interconnexió del Parc Eòlic Serra Solana que està dins d'aquesta àrea i fou prospectat sota direcció de l'arqueòloga Daria Calpena i Marcos entre els dies 20 i 27 d'abril correspon al traçat del camí d'accés als aerogeneradors 7, 8 i 9 del projecte Parc Eòlic Serra Blanca (Àrea de prospecció 5), amb prospecció dirigida per l'arqueòloga Montse Freixa i Vila entre els dies 26 d'abril i 2 de maig. La prospecció d'aquesta zona es va realitzar conjuntament per part de sengles directores el mateix dia i per tant la informació documental i gràfica obtinguda és compartida a ambdós documents.

A l'Àrea de Prospecció 4, es documenten la ED 3 i les fites 1 i 2.

ÀREA DE PROSPECCIÓ 5 (AP 5):

En aquesta àrea hi ha l'aerogenerador 4 i el seu camí d'accés. Es tracta d'una zona molt boscosa, únicament interrompuda pel camí ja existent. (Veure documentació gràfica) (Fotos 44-50).

L'AEG 4 es troba en el camí que va de la carretera GI-504, a l'alçada de Can Salvi, cap al Roquetar. Just abans d'arribar en aquest puig es situa l'AEG 4. A uns 630 m. de la carretera i a mà esquerra del camí, trobem una font, feta de totxos i ciment, on hi ha inscrit *Font de Santa Elvira, 15-9-1952* (ED 4)

Havent passat l'àrea per l'AE 4 i seguint en direcció nord, arribem a una plantació de pins molt ben alineats que formen part del conjunt conegut com l'Observatori. Es tracta d'una zona amb una forta ocupació durant l'època posterior a la Guerra Civil. Es tracta d'un element (ELP 1) que formaria part de la coneguda Línia Pirineus (Línia P), tal com hem explicat anteriorment. Es pot observar un nucli

de resistència, format per dues entrades amb túnel que comuniquen amb el búnquer, que conté tres espitlleres vers el nord, és a dir, la frontera. La construcció és de pedres i formigó, els túnels estan arrebossats al seu interior i tenen unes mesures aproximades de 2,5 m. d'alçada, i 1, 20 m. d'amplada i estant tancats amb una porta de fusta. Durant els treballs de prospecció no es va poder accedir al seu interior, per motius de seguretat. Sobre les entrades dels túnels hi ha una inscripció que diu: *REGIMIENTO DE FORTIFICACIÓN N3. 1º BATALLON 4 COMP*, que envolten una torre emmerletada.

El búnquer sembla ser de planta més o menys semicircular, d'uns 8 metres de diàmetre aproximat. S'hi observen tres espitlleres.

A l'exterior, limitant l'esplanada del davant hi ha trinxeres amb murs. També hi ha un mur central, un safareig i un pou. L'àrea ocupada és de 13.600 m². L'obra es degué dur a terme entre els anys 1944 i 1953. Amb posterioritat, durant la dècada dels anys 60 l'esplanada on durant el moment de construcció del nucli de resistència, devia servir com a lloc d'habitatge pels treballadors, fou replantada amb pins (l'exèrcit havia pactat amb els propietaris que després de la construcció replantaria la zones ocupades amb arbres).

En general es tracta d'una zona boscosa, d'alzina surera (part d'elles estan explotades), matolls i amb alguns afloraments de roca natural.

A l'Àrea de Prospecció 5, s'ha documentat una font (ED 4) i l'ELP 1.

ÀREES DE PROSPECCió (A.P.)

ÀREA DE PROSPECCió 6 (A.P. 6):

En aquesta àrea es troben l'Aerogenerador 6 i 7 i el seu camí d'accés des de la zona sud oest del lloc anomenat l'Observatori. (Veure documentació gràfica) (Fotos 51-59).

El vial d'accés discorre per un camí ja existent, vers l'oest. Aquest, descendeix entremig de boscos d'alzines sureres i pins fins a creuar la riera el Riberó.

Aleshores cal prendre un camí força ample i planer, que porta directament al JA 9: Pedra Dreta/Roc del Frare, que se situa a la dreta del camí. Aquest jaciment arqueològic es tracta d'un menhir prehistòric, fet de granit, de forma antropomorfa i secció trapezoïdal. Es troba envoltat d'alzines sureres i matolls.

El camí, en direcció sud travessa la zona coneguda amb el nom del Suro del Viarany per apropar-se a la masia de Can Salvi del Bosc. Continua, també cap al sud fins a l'AEG 6 que es troba just a l'inici de la serra de la Solana de Can Palau.

Un cop allà es continua el camí, que es desvia cap a l'est, fins arribar a l'AEG 7 que es troba just a l'inici de la Serra de la Solana. Es documenta un mur de paret seca, orientat est oest i situat en el camí d'accés entre AE6 i AEG7.

En general es tracta d'una zona boscosa, d'alzina surera (part d'elles estan explotades), matolls i amb alguns afloraments de roca natural.

A l'Àrea de Prospecció 6, es documenta el JA 9, i un mur de feixa (ED 5), de paret seca.

ELEMENTS DOCUMENTATS DURANT LA PROSPECCIÓ

EDIFICACIONS NO CATALOGADES (ED)

ED 1 – Can Malloï dels Cortals. Es tracta d'una masia habitada amb varis cossos i coberts adjacents. El vial d'accés a l'aerogenerador 2 passa per la pista existent davant la casa. Entre les estructures associades hi ha un pou de captació freàtica al nord de la casa. (X:487905, Y: 4694386). Fotos: 60-61.

ED 2 – Can Romeguera. Mas abandonat obrat amb pedra lligada amb morter de calç. Compta amb una construcció principal amb sostre a doble vessant no conservat, varis cossos annexos i un pou a tocar del mur de tancament oest. (X: 488772, Y: 4695524). Fotos: 62-63.

ED 3 – Masia de Can Giralt que és de planta i un pis, amb teulada a doble vessant. Té la planta rectangular, amb moltes de les obertures adovellades i una escala a l'exterior. Consta del cos principal i de tres cossos més petits annexats. A la banda sud-est s'obre una gran era i existeix una font, dos pous i una bassa vora el camí. Actualment està totalment reformada, de manera que des de l'exterior és difícil discernir quines parts conservarien la fesomia original. (X: 488940, Y: 4691342). Fotos: 36, 64, 65 i 66.

ED 4 – Font de Santa Elvira (X:488202, Y:4692121). Fotos: 45, 67 i 68.

Construcció feta de totxos i ciment, on hi ha inscrit *Font de Santa Elvira, 15-9-1952*

ED 5 – Mur de pedra seca, orientat est oest (X:487603, Y:4691483). Fotos: 59 i 69.

ZONES EXPECTATIVA ARQUEOLÒGICA (ZEA)

ZEA 1 – Possible menhir d'època prehistòrica (X: 489541, Y: 4694132). Fotos:70-71

Es tracta d'un gran bloc granític d'uns 2'5 m. d'alçada amb dos blocs més petits a la cara sud. La documentació visual no permet observar restes de treball sobre la pedra o altres estructures i/o materials associats.

Cal assenyalar que ens trobem dins un context de paisatge megalític i que tan sols 500 metres vers el nord-est es troba el Menhir de Palaus. Al sud, també a 500 metres aproximadament, hi ha el jaciment Pla de Palaus, amb una fase d'ocupació prehistòrica i una altra romana.

Donada la presència d'aquestes evidències arqueològiques en un àmbit proper i tenint en compte els estudis arqueomorfològics inèdits dirigits per Josep Maria Palet a l'àrea de la Jonquera dins el

projecte d'investigació InterAmbAR II⁷, la ZEA 1 podria tractar-se d'un menhir prehistòric o marcador territorial d'època pre-medieval.

ELEMENTS DE LA LINIA PIRINEUS (ELP)

ELP 1 –Element de la Línia P: Nucli de resistència (X: 487998, Y: 4692437 i X: 487983, Y: 4692626). Fotos: 48-50, 72-85.

L'àrea de l'Observatori es tracta d'una zona amb una forta ocupació durant l'època posterior a la Guerra Civil. Es tracta d'un element que formaria part de la coneguda Línia Pirineus (Línia P), tal com hem explicat anteriorment. Es pot observar un nucli de resistència, format per dues entrades amb túnel que comuniquen amb el búnquer, que conté tres espitlleres vers el nord, és a dir, la frontera. La construcció és de pedres i formigó, els túnels estan arrebossats al seu interior i tenen unes mesures aproximades de 2,5 m. d'alçada, i 1, 20 m. d'amplada i estant tancats amb una porta de fusta. Durant els treballs de prospecció no es va poder accedir al seu interior, per motius de seguretat. Sobre les entrades dels túnels hi ha una inscripció que diu: *REGIMIENTO DE FORTIFICACIÓN N3. 1º BATALLON 4 COMP*, que envolten una torre emmerletada.

El búnquer sembla ser de planta més o menys semicircular, d'uns 8 metres de diàmetre aproximat. S'hi observen tres espitlleres.

A l'exterior, limitant l'esplanada del davant hi ha trinxeres amb murs. També hi ha un mur central, un safareig i un pou. L'àrea ocupada és de 13.600 m². L'obra es degué dur a terme entre els anys 1944 i 1953. Amb posterioritat, durant la dècada dels anys 60 l'esplanada on durant el moment de construcció del nucli de resistència, devia servir com a lloc d'habitatge pels treballadors, fou replantada amb pins (l'exèrcit havia pactat amb els propietaris que després de la construcció replantaria la zones ocupades amb arbres). També s'han pogut detectar dues pedres a mode de fita, que devien fer referència a la propietat dels terrenys.

FITES

FITA 1 - Fita de pedra de petites dimensions (50 cm. x 25 cm.) de planta rectangular i semi-cercle a la part superior, que porta la inscripció Ss en una cara. (X:488788, Y:4691429). Foto: 86

FITA 2 – Fita de pedra de petites dimensions (50 cm. x 25 cm.) de planta quadrada i semi-cercle a la part superior, que porta la inscripció C^s 3, en una cara, i en una altra la lletra B. Semblaria ser una fita típica durant l'època de la Mancomunitat. (X:489222, Y:4690939). Fotos: 87.

ESTRUCTURES HIDRÀULIQUES

⁷ Integració de dades paleoambientals i arqueològiques per a la interpretació de les interaccions climàtico-socioambientals en una conca del NE peninsular durant l'Holocè.

ESTRUCTURA HIDRÀULICA (EH) 1 (X:488221, Y:4695302). Foto: 88.

Resclosa o dic del Còrrec del Mestre Bernat. Paret arrebossada amb morter de calç, de 4 metres d'alçària i 30-40 cm d'amplada. Té diverses sortides d'aigua, a diferents alçades.

ESTRUCTURA HIDRÀULICA (EH) 2 (X:490192, Y:4692581). Foto:89.

Resclosa a la zona a l'entorn del riu de la Guilla. Està construïda amb gran blocs, units amb morter de calç.

4.3. Tractament de les dades.

Durant la prospecció no s'ha detectat la presència de material arqueològic en superfície.

4.4. Conclusions d'interès arqueològic

La prospecció superficial realitzada als terrenys afectats pel projecte de **Parc Eòlic Serra de la Solana** va permetre comprovar l'existència de construccions en les diferents zones on es volen ubicar els aerogeneradors.

Es va procedir a prospectar totes les zones afectades pel nou projecte i el seu entorn immediat, delimitant 6 Àrees de Prospecció (A.P.: Àrees Prospectades)⁸. Aquest treball va estar realitzat per l'equip d'arqueòlegs que examinaren les zones que, a partir del projecte constructiu, es veuran afectades de forma directa.

La prospecció superficial es va dur a terme de forma intensiva en tots els trams del nou parc eòlic i els camins d'accés.

Tot i que es va poder accedir a la totalitat dels terrenys afectats, l'espessa vegetació va fer que la visibilitat fos gairebé nul·la en molts casos.

Cal tenir en compte, però, que els resultats de tota prospecció superficial han de ser considerats únicament com a orientatius. Per tal que resulti més fiable, la prospecció superficial ha de ser realitzada quan les condicions del terreny permeten la correcta inspecció visual de la seva superfície. En el cas de les zones ermes i de zones amb vegetació abundant, els resultats de les prospeccions no són determinants. En el cas de les prospeccions realitzades en el curs dels estudis d'impacte sobre el patrimoni de qualsevol obra d'infraestructura, el moment escollit per a dur-les a terme ve marcat per les necessitats i terminis d'execució del projecte, de manera que en molts dels casos els

⁸ Pel que fa a l'Àrea de prospecció 4 del present estudi cal especificar que correspon a l'Àrea de Prospecció 5 (traçat del camí d'accés als aerogeneradors 7, 8 i 9) del projecte Parc Eòlic Serra Blanca, amb prospecció dirigida per l'arqueòloga Montse Freixa i Vila entre els dies 26 d'abril i 2 de maig i que la prospecció d'aquesta zona es va realitzar conjuntament per part de sengles directores el mateix dia i per tant la informació documental i gràfica obtinguda és compartida a ambdós documents.

terrenys sobre els quals es realitzen aquelles no presenten les millors condicions per a ser prospectats.

En els camps que s'han de veure afectats per la construcció del parc eòlic es van documentar diferents elements patrimonials. Els enumerem a continuació: 3 masies, 2 fites, 1 nucli de resistència de la Línia Pirineus, 1 mur de feixa, 1 font i 1 Zona d'Expectativa Arqueològica i dues estructures hidràuliques (rescloses o dics de contenció de rieres).

Alguns d'aquests elements es veuran afectats de forma directe per aquest projecte constructiu, i s'hauran de prendre les Mesures Correctores adients.

Per aquests motius exposats anteriorment, es proposarà com a **mesura correctora de caràcter general** un programa de **control arqueològic** dels rebaixos.

Amb les dades obtingudes durant la prospecció superficial i presentades en aquesta memòria científica, es podrà realitzar l'estudi de l'impacte sobre el Patrimoni Cultural Arqueològic i Arquitectònic del projecte de **Parc Eòlic Serra de la Solana** i adoptar les Mesures Correctores adients per tal de no afectar el patrimoni ja documentat, i evitar la destrucció de noves restes que poguessin aparèixer sense documentar.

5. Afectació i Mesures Correctores sobre el patrimoni cultural.

Tots aquests elements del Patrimoni Arqueològic i Arquitectònic s'han classificat en funció del grau de protecció de l'element patrimonial (BCIN/ J.A. / P. A.) segons la Llei (9/1993, Llei del Patrimoni Cultural Català). Per tant cada un d'ells presenta un Nivell de Sensibilitat d'acord amb aquesta protecció. La divisió és la següent:

- Aquells elements del **Patrimoni Arqueològic i Arquitectònic que estan declarats BCIN** (Bé Cultural d'Interès Nacional, segons la Llei 9/1993, Llei del Patrimoni Cultural Català). Els elements patrimonials amb aquesta catalogació reben la més alta protecció, segons la citada legislació.

Els seu Nivell de Sensibilitat és **Molt Alt** i, conseqüentment, es produiria una pèrdua permanent d'aquest patrimoni, sense cap possible recuperació, ni amb l'aplicació de mesures protectores o correctores.

No existeix cap element amb aquesta catalogació a les proximitats de l'àrea afectada pel **projecte de Parc Eòlic Serra de la Solana**.

- **Elements del Patrimoni Arqueològic que estan catalogats i per tant protegits segons la Llei 9/1993, Llei del Patrimoni Cultural Català. Degut a aquest grau de protecció, cadascun d'aquests elements té un Nivell de Sensibilitat Alt i el seu entorn més immediat un nivell de Sensibilitat Moderat. És per això que s'haurien d'aplicar Mesures Correctores o protectores severes.**

Existeixen dos elements amb aquesta catalogació que queden afectats pel **projecte de Parc Eòlic Serra de la Solana**.

TM AGULLANA

JA 6: PLA DE PALAUS

Aquest jaciment es troba **directament afectat** per la rasa de connexió entre l'AE 5 i la rasa de connexió del parc eòlic de Serra Blanca.

Les estructures arqueològiques localitzades en una intervenció arqueològica de l'any 2005, una part es van desmuntar (l'angle est, afectat pel talús i el drenatge de l'AVE) i la resta es va protegir amb tela geotèxtil i va quedar sota el vial de servei. Aquesta intervenció es va identificar amb el nom Vinya de Can Perxés. Aquestes restes arqueològiques estan in situ entre les cotes 99'15 i 99'60 metres sobre el nivell del mar.

El mes d'abril del 2011, amb motiu del projecte d'Interconexió Eléctrica España - França L/132 KV cc. Tramo Santa Llogaia d'Àlguema - Frontera Francesa, l'empresa ATICS S.L. va dur a terme una intervenció arqueològica a la part d'aquest jaciment que podia quedar afectada per les obres. La intervenció va consistir en sondejos arqueològics el resultat dels quals foren negatius en tots els casos, a excepció d'un al qual es va recollir un fragment de material constructiu romà. L'estrat geològic apareix a una profunditat d'entre 0,80-0,40 m, sense que es documenti cap element arqueològic, ni moble ni immoble.

Per tant, si es tenen en compte aquestes intervencions arqueològiques precedents, es proposen les següents **Mesures Correctores**:

- ✓ Evitar qualsevol afectació directa sobre aquest jaciment i preservar-lo de tota afectació derivada de l'obra (abocadors, abassegaments temporals, etc.) mitjançant la seva delimitació amb balises.

En cas que l'afectació no pugui ser evitada:

- ✓ Existeixen restes arqueològiques *in situ*, a uns dos metres de profunditat per sota de la cota del camí actual de "TPFerro", entre les cotes 99'15 i 99'60 metres sobre el nivell del mar, amb la rasant del camí a 102 metres sobre el nivell del mar.

D'acord amb tot això exposat, es proposa que la rasa de connexió entre l'AE 5 i la rasa de connexió del parc eòlic de Serra Blanca, es realitzi mitjançant una perforació dirigida (horitzontal), en tota la superfície on hi ha les restes (Veure documentació gràfica) i a una cota per sota dels 96 metres sobre el nivell del mar, per així conservar *in situ* les restes arqueològiques conegudes (deixant una profunditat de seguretat arqueològica mínima de 3,60 metres per sota d'aquestes restes).

- ✓ A la resta de la zona afectada per la rasa i delimitada com a jaciment arqueològic:
 - Efectuar un **control arqueològic durant els moviments de terres que afectin tota l'àrea delimitada com a jaciment**, en tots els seus aspectes (desbrossament, excavacions, obertures de camins d'accés a l'aerogenerador, etc.). D'aquesta manera es determinarà la presència o no d'estructures arqueològiques al subsòl, així com la seva potència estratigràfica, tipologia i grau de conservació.
 - En el cas d'obtenir resultats positius des del punt de vista de la localització de noves restes arqueològiques es farà necessària la realització d'una excavació en extensió de les mateixes, segons el procediment establert pel Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic de la Subdirecció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

JA 9: PEDRA DRETA/ ROC DEL FRARE

Aquest jaciment es troba **just al límit de l'afectació** del camí i la rasa que porta a l'AEG 6 i per aquest motiu es proposa com a **Mesura Correctora**:

- ✓ Evitar qualsevol afectació directa sobre aquesta zona. Preservar-lo de tota afectació derivada de l'obra (abocadors, abassegaments temporals, etc.) mitjançant la seva delimitació amb balises de forma prèvia a l'inici dels treballs.
 - ✓ Efectuar un **control arqueològic durant els moviments de terres que afectin tota l'àrea delimitada com a jaciment**, en tots els seus aspectes (desbrossament, excavacions, obertures de camins d'accés a l'aerogenerador, etc.). D'aquesta manera es determinarà la presència o no d'estructures arqueològiques al subsòl, així com la seva potència estratigràfica, tipologia i grau de conservació.
 - ✓ En el cas d'obtenir resultats positius des del punt de vista de la localització de noves restes arqueològiques es farà necessària la realització d'una excavació en extensió de les mateixes, segons el procediment establert pel Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic de la Subdirecció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- **Elements del Patrimoni Arquitectònic que estan catalogats i per tant protegits** segons la llei 9/1993, Llei del Patrimoni Cultural Català. Degut a aquest grau de protecció, cadascun d'aquests elements té un Nivell de Sensibilitat **Alt**. És per això que hauran d'aplicar-se Mesures Correctores o protectores severes.

No existeix cap element amb aquesta catalogació a les proximitats de l'àrea afectada pel **projecte de Parc Eòlic Serra de la Solana**.

- **Elements del Patrimoni inclosos als catàlegs de patrimoni de les normes urbanístiques** dels termes municipals d'Agullana, Capmany i Darnius

TM AGULLANA

JA 6: PLA DE PALAUS

Correspon al JA PLA DE PALAUS de l'Inventari de la Generalitat, que es veu afectat i per tant li són pertanyents les Mesures Correctores especificades a l'apartat corresponent.

JA 9: MENHIR O PEDRA DRETA D'AGULLANA

Correspon al JA PEDRA DRETA/ ROC DEL FRARE de l'Inventari de la Generalitat, que es veu afectat i per tant li són pertanyents les Mesures Correctores especificades a l'apartat corresponent.

- **Zones d'expectativa arqueològica (Z.E.A.)** a l'entorn del projecte de **Parc Eòlic Serra de la Solana**:

ZEA 1 – Possible menhir d'època prehistòrica .

Aquest element queda **molt proper** a la rasa de connexió que és paral·lela a la via de servei del TGV i per aquest motiu cal aplicar **Mesures Correctores** consistents en:

- ✓ Evitar qualsevol afectació directa sobre aquesta zona. Preservar-lo de tota afectació derivada de l'obra (abocadors, abassegaments temporals, etc.) mitjançant la seva delimitació amb balises de forma prèvia a l'inici dels treballs.

- **Edificacions Documentades durant la prospecció superficial no Catalogades (ED)** que queden afectades pel projecte de **Parc Eòlic Serra de la Solana**:

Es van documentar 5 edificacions durant la prospecció superficial.

ED 1 – Can Mallol dels Cortals. Masia habitada.

Aquest element no queda afectat pel parc eòlic de Serra Solana

ED 2 – Can Romeguera. Mas abandonat.

Aquest element no queda afectat pel parc eòlic de Serra Solana

ED 3 – Masia de Can Giralt Masia habitada.

Aquest element no queda afectat pel parc eòlic de Serra Solana

ED 4 – Font de Santa Elvira

Aquest element està molt proper al camí que va de l'AE 4 a la rasa de connexió del parc eòlic de Serra Blanca i per aquest motiu cal aplicar **Mesures Correctores** consistents en:

- ✓ Evitar qualsevol afectació directa sobre aquest element. Preservar-lo de tota afectació derivada de l'obra (abocadors, abassegaments temporals, etc.) mitjançant la seva delimitació amb balises de forma prèvia a l'inici dels treballs.

ED 5 – Mur de pedra seca, orientat est oest

Aquest element és molt proper al camí que hi ha entre l'AE 6 i l'AE 7 i per aquest motiu cal aplicar **esures correctores** consistents en:

- ✓ Evitar qualsevol afectació directa sobre aquest element. Preservar-lo de tota afectació derivada de l'obra (abocadors, abassegaments temporals, etc.) mitjançant la seva delimitació amb balises de forma prèvia a l'inici dels treballs.

En cas que no sigui possible:

- ✓ Realització **d'un estudi històric-documental, gràfic i planimètric** que permeti determinar les característiques dels diferents elements.
- ✓ Aquest estudi consistirà en el desenvolupament de les següents fases:
 - Recerca bibliogràfica i documental
 - documentació gràfica (topogràfica, planimètrica i fotogràfica)
 - si fos necessari, realització d'un estudi arqueològic per tal de documentar exhaustivament l'element en qüestió i poder, així, establir les seves fases constructives i la seva cronologia.
 - Amb tota aquesta documentació i informació acumulada, s'haurà de realitzar una sol·licitud al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, per tal que dictaminin si es poden eliminar aquestes edificacions, en cas que el Projecte contemplés la seva afectació total.

- **Elements de la Línea P dels Pirineus o Línea Gutiérrez** a l'entorn del projecte de **Parc Eòlic Serra Solana**:

ELP 1 –Element de la Línia P: Nucli de resistència

Aquest element és molt proper al camí que hi ha entre l'AE 4 i l'AE 6 i per aquest motiu cal aplicar **Mesures Correctores** consistents en:

- ✓ Evitar qualsevol afectació directa sobre aquesta zona. Preservar-la de tota afectació derivada de l'obra (abocadors, abassegaments temporals, etc.) mitjançant la seva delimitació amb balises de forma prèvia a l'inici dels treballs.

- **Fites** a l'entorn del projecte de **Parc Eòlic Serra de la Solana**:

FITA 1 - Fita de pedra de petites dimensions

FITA 2 – Fita de pedra de petites dimensions

Aquests dos elements estan molt propers al camí que hi ha entre l'AE 4 i la rasa d'interconnexió amb el parc eòlic de Serra Blanca i per aquest motiu cal aplicar **Mesures Correctores** consistents en:

- ✓ Evitar qualsevol afectació directa sobre aquests elements. Preservar-los de tota afectació derivada de l'obra (abocadors, abassegaments temporals, etc.) mitjançant la seva delimitació amb balises de forma prèvia a l'inici dels treballs.

- ✓ En el cas de que no es pogués evitar, caldria realitzar un control del seu trasllat a una nova ubicació propera.

- **Estructures Hidràuliques (EH)** a l'entorn del projecte de **Parc Eòlic Serra de la Solana:**

ESTRUCTURA HIDRÀULICA (EH) 1

Aquesta estructura no queda afectada pel parc eòlic de Serra Solana

ESTRUCTURA HIDRÀULICA (EH) 2

Aquesta estructura està molt propera a la rasa d'interconnexió amb el parc eòlic de Serra Blanca i per aquest motiu cal aplicar **Mesures Correctores** consistents en:

- ✓ Evitar qualsevol afectació directa sobre aquest element. Preservar-lo de tota afectació derivada de l'obra (abocadors, abassegaments temporals, etc.) mitjançant la seva delimitació amb balises de forma prèvia a l'inici dels treballs.

Igualment cal assenyalar que el descobriment de nous jaciments arqueològics i construccions només es podrà realitzar a partir de l'estudi concret del terreny i del subsòl, no coneixent mai a priori el que resta amagat en ell, i que per tant no s'ha de descartar l'aparició d'aquests durant la realització de les obres.

Per tant, creiem necessari aplicar **Mesures Correctores** d'abast general que consistiran en:

- Incorporar en el projecte de construcció un programa d'actuació, compatible amb el pla d'obra, que consideri les iniciatives a adoptar en el cas d'aflorament d'algun jaciment arqueològic i paleontològic no inventariat ni localitzat en les prospeccions.
- Efectuar un seguiment arqueològic durant els moviments de terres en tots els seus aspectes (excavacions, abocadors, abassegaments temporals, etc.). Es tindrà especial cura amb les acumulacions graníftiques existents a la zona susceptibles de ser jaciments de tipus dolmen, túmul o menhir.

6. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

6.1. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

6.1.1. FOTOGRAFIES DELS ELEMENTS CATALOGATS

Foto 1: BCIN 1, Torre del Serrat de la Plaça.

Foto 2: JA 1, Possible Dolmen de la Serra de la Plaça.

Foto 3: JA 2, Rocalba.

Foto 4: JA 3: Menhir de Palaus.

Foto 5 : JA 5: Camí del Pla de Palaus.

Foto 6: JA 6: Pla de Palaus.

Foto 7: JA 7: Túmul del Mas Rumbau.

Foto 8: JA 8: Dolmen del Roquetar.

Foto 9: JA 9: Pedra Dreta / Roc del Frare.

6.1.2. FOTOGRAFIES DE LES ÀREES DE PROSPECCIÓ

6.1.2.1. AP 1

Foto 10: Via d'accés sobre via de servei del TGV. Direcció sud.

Foto 11: inici de la trtaça de l'AP 1. Direcció nord-est

Foto 12: Ubicació aerogenerador 1. Direcció sud.

Foto 13: Pista d'accés a l'aerogenerador 1. Direcció sud.

Foto 14: Via d'accés entre aerogeneradors 1 i 3 a tocar de Can Romeguera.. Direcció est.

Foto 15: Ubicació aerogenerador 3. Direcció nord-oest.

Foto 16: Futura traça de la pista d'accés a l'aerogenerador 3. Direcció sud-est.

Foto 17: Futura traça de la pista d'accés de l'aerogenerador 3 al 5. Direcció nord.

Foto 18: Futura traça de la pista d'accés de l'aerogenerador 3 al 5. Direcció sud.

Foto 19: Ubicació de la plataforma per l'aerogenerador 5. Direcció nord.

Foto 20: Ubicació de la plataforma per l'aerogenerador 5. Direcció sud-est.

6.1.2.2. AP 2

Foto 21: Ubicació aerogenerador 2. Direcció nord-est.

Foto 22: Ubicació aerogenerador 2. Direcció est.

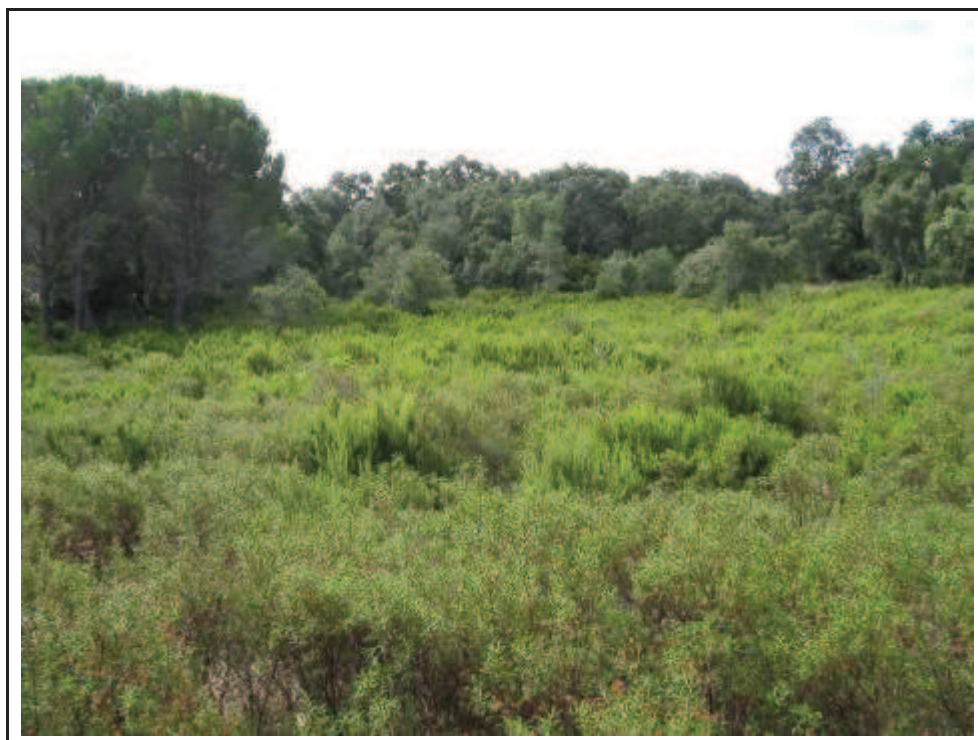

Foto 23: Futura via d'accés a l'aerogenerador 2. Direcció sud.

Foto 24: Futura via d'accés a l'aerogenerador 2. connexió amb la pista principal. Direcció nord.

Foto 25: Via d'accés sobre pista existent. Direcció sud.

Foto 26: Via d'accés sobre pista existent a tocar de Can Mallol dels Cortals . Direcció sud.

Foto 27: Inici de la via d'accés a l'aerogenerador 2 desde la carretera GI-500. Direcció nord.

Foto 28: Rasa d'interconnexió entre AE 2 i 3. Camí des de l'AE2 cap a l'AE3

Foto 29: Rasa d'interconnexió entre AE 2 i 3. Corriol.

6.1.2.3. AP 3

Foto 30: Inici de la traça de l'AP 3. Direcció sud.

Foto 31: La rasa de connexió ressegueix i aprofita la via de servei oest del TGV (AP 3)

Foto 32: Pista paral·lela al Torrent de Bosquerós, AP 3

Foto 33: Final AP3, pista paral.lela al Torrent de Bosquerós, AP 3

6.1.2.4. AP 4

Foto 34: Camp per on hi ha d'haver l'inici del camí de l'AP 4.

Foto 35: Continuació del camí, en direcció a Can Giralt.

Foto 36: Detall de la masia de Can Giralt ED 3.

Foto 37 AP 4 després d'haver passat Can Giralt.

Foto 38: Just on creuen els camins, cal agafar el que va en direcció sud que és a la dreta de la imatge.

Foto 39: Continuació del camí per on va la rasa de connexió.

Foto 40: Nova obertura de camí per on va la rasa de connexió.

Foto 41: Zona del nou vial cap a un camí existent.

Foto 42: Inici del camí que va del Bosqueró als camps de la Mercè.

Foto 43: AP 4, continuació del camí en direcció est.

Foto 43: punt del camí al final de l'AP 4

6.1.2.5. AP 5

Foto 44: Camí cap a l'AE 4, des de la carretera GI-504..

Foto 45: Font de Santa Elvira (ED 4) al camí de l'AE 4 .

Foto 46: Plataforma de l'AE 4.

Foto 47: Plataforma de l'AE 4.

Foto 48: Esplanada de pins a l'Observatori, amb un mur central.

Foto 49: Entrada 1 al niu de metralladora .

Foto 50: Exterior del búnquer des del nord

6.1.2.6. AP 6

Foto 51: Camí cap a l'est des de l'Observatori.

Foto 52: Creuament dels camins, cal prendre el que va cap al sud.

Foto 53: Vista del menhir (JA 9) des del camí de l'AE 3.

Foto 54: Camí a l'alçada del JA 9 Pedra Dreta.

Foto 55: Plataforma de l'AE 6.

Foto 56: plataforma del AE 6.

Foto 57: Camí entre l'AE 6 i 7.

Foto 58: Plataforma de l'AE 7.

Foto 59 : Mur de feixa (ED5) en el camí entre l'AE 6 i l'AE 7.

6.1.3. FOTOGRAFIES DELS ELEMENTS DOCUMENTATS DURANT LA PROSPECCIÓ (ED)

Foto 60: ED 1; Can Mallol dels Cortals.

Foto 61: ED 1; pou al nord de Can Mallol dels Cortals.

Foto 62: ED 2; Can Romeguera

Foto 63: ED 2. Can Romeguera.

Foto 64: Detall de la masia de Can Giralt ED 3.

Foto 65: Detall d'un dels pous de la masia de Can Giralt, sense entitat patrimonial.

Foto 66: Detall de la bassa de la masia de Can Giralt.

Foto 67: Font de Santa Elvira (ED 4)

Foto 68: Detall de la inscripció de l'ED 4: *Font de Santa Elvira*. 15-9-1952.

Foto 69: Detall del mur de feixa ED 5.

6.1.4. FOTOGRAFIES DE LES ZONES D'EXPECTATIVA ARQUEOLÒGICA (ZEA).

Foto 70: ZEA 1; possible menhir als Palaus. Direcció nord.

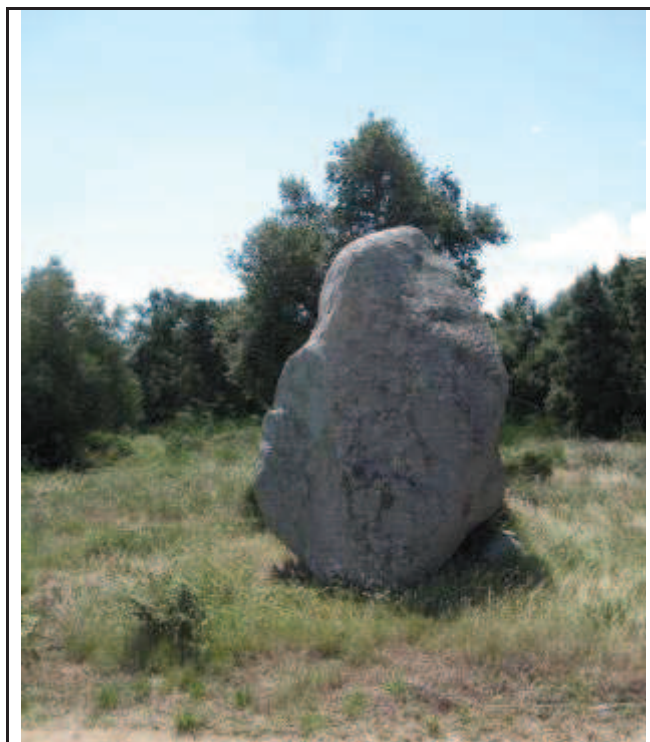

Foto 71: ZEA 1; possible menhir als Palaus. Direcció sud.

6.1.5. FOTOGRAFIES DE L'ELEMENT DE LA LÍNIA PIRINEUS (ELP).

Foto 72: Esplanada de l'ELP 1, replantada de pins, i amb el mur central.

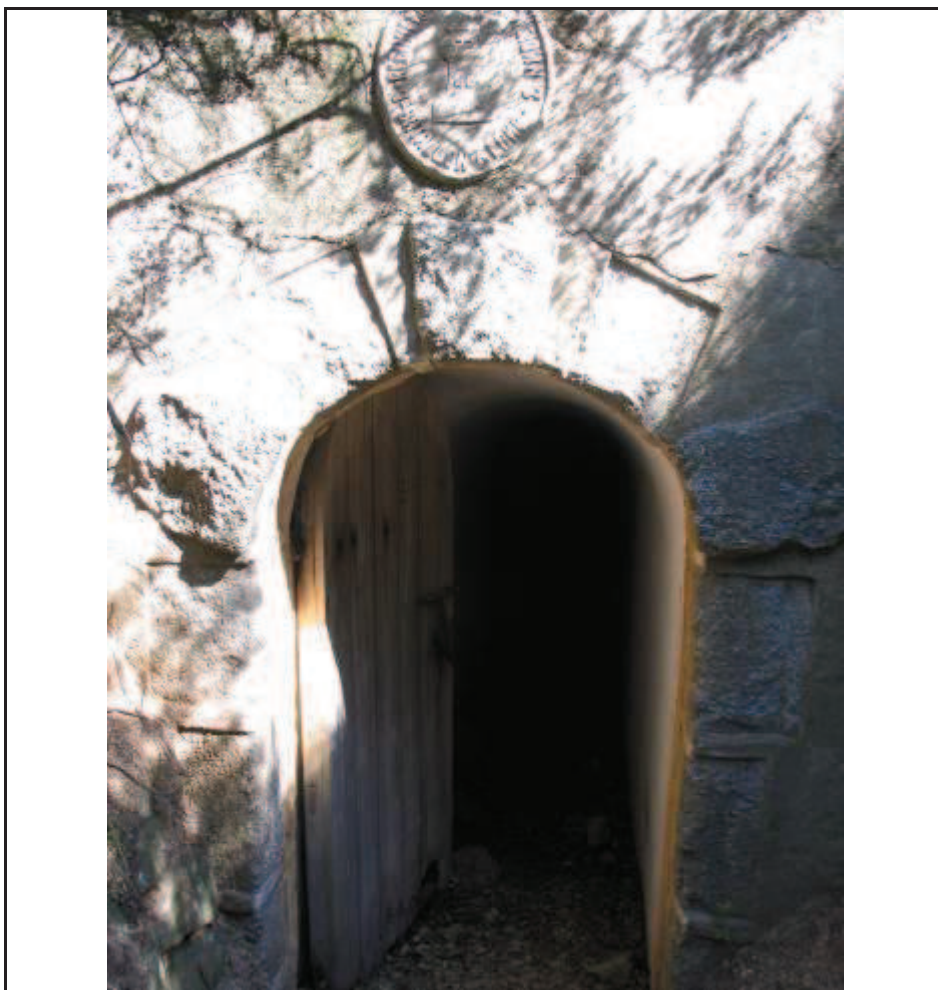

Foto 73: Entrada 1 de l'ELP 1.

Foto 74: Detall de la inscripció que hi ha sobre les portes d'accés als túnels.

Foto 75: Inici del túnel 1

Foto 76: Mur en forma d'angle, que forma part de la zona atrinxerada (ELP 1).

Foto 77: Mur amb trinxera en un dels límits de l'esplanada (ELP 1).

Foto 78: Safareig i pou (ELP 1).

Foto 79 : Una de les fites propera a un dels accessos al búnquer (ELP 1).

Foto 80: L'altra fita propera a un dels accessos al búnquer (ELP 1).

Foto 81: Vista cap al nord des de sobre el búnquer (ELP 1).

Foto 82: Plataforma superior del búnquer (ELP 1).

Foto 83: detall d'una de les trinxeres del búnquer (ELP 1).

Foto 84: Vista lateral del búnquer (ELP 1).

Foto 85: Accés 2 al búnquer (ELP 1).

6.1.6. FOTOGRAFIES DE LES FITES

Foto 86: Detall de la FITA 1

Foto 87: Detall de la FITA 2

6.1.7. FOTOGRAFIES DE LES ESTRUCTURES HIDRÀULIQUES (EH)

Foto 88: Vista general de l'EH 1. Resclosa o dic del Còrrec del Mestre Bernat

Foto 89: Detall de l'EH 2. Resclosa a la zona a l'entorn del riu de la Guilla.

7. Bibliografia.

BLANCHON, Jean-Louis; SERRAT, Pierre; ESTÉVA, Louis. La “Línea P”. La ligne de fortification de la chaîne des Pyrénées (1). Fortifications & Patrimoine n° 2 – Avril 1997

CLUA MENDEZ, José Manuel. *Cuando Franco fortificó los Pirineos, La Línea P en Aragón: La Ribagorza y Sobrarbe*. 2007. Editorial Katia. Zaragoza.

FRIGOLA, J, MERINO, J., TARRÉS, A (2008): *Dos projectes de Parcs Eòlics a Sant Climent Secebes i Capmany (Alt Empordà). Estudi Arqueològic*. a Novenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, MAC, L'Escala-Empúries.

DD.AA., (Inedit), *Carta Arqueològica de la comarca de l'Alt Empordà: Capmany, Darnius, Agullana y la Jonquera*. Inventari i Documentació del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya. Generalitat de Catalunya.

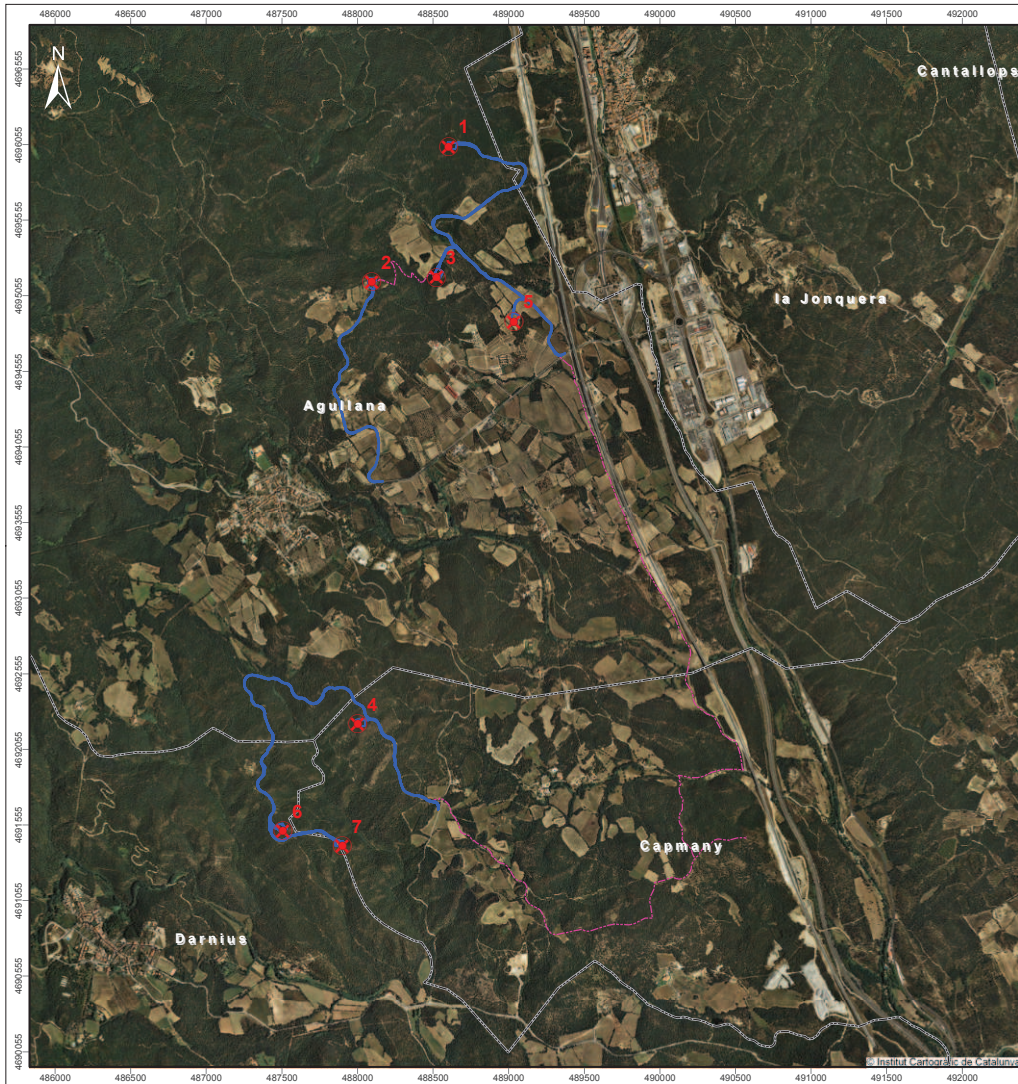
DD.AA., (Inedit), *Inventari del Patrimoni Arquitectònic de l'Alt Empordà: Capmany, Darnius, Agullana y la Jonquera*. Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Generalitat de Catalunya.

DD.AA. (1979), *Els Castells Catalans*, a Dalmau R. (Eds), Barcelona.

DD.AA (1988), *Gran Geografia comarcal de Catalunya*. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

DD.AA (1990), *Catàleg de Monuments i Conjunts Històrico-Artístics de Catalunya*, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.

Annex 1: Documentació cartogràfica/planimètrica

LOCALITZACIÓ GEOGRÀFICA

NOM DEL PROJECTE:
Noves posicions Parc Eòlic Serra Solana

MUNICIPI:
Agullana, Campmany, la Jonquera

COMARCA:
l'Alt Empordà

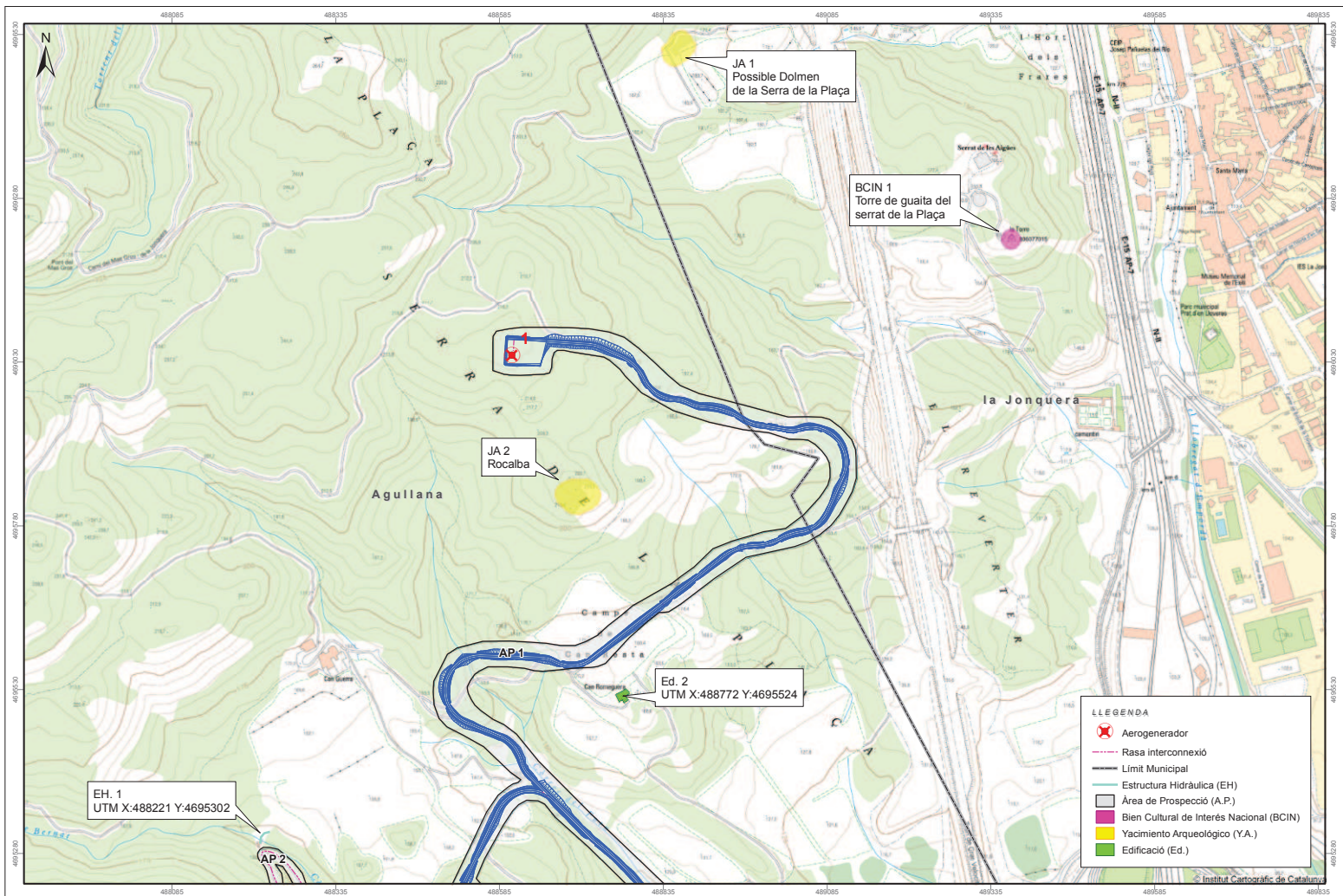
PROVÍNCIA:
Girona

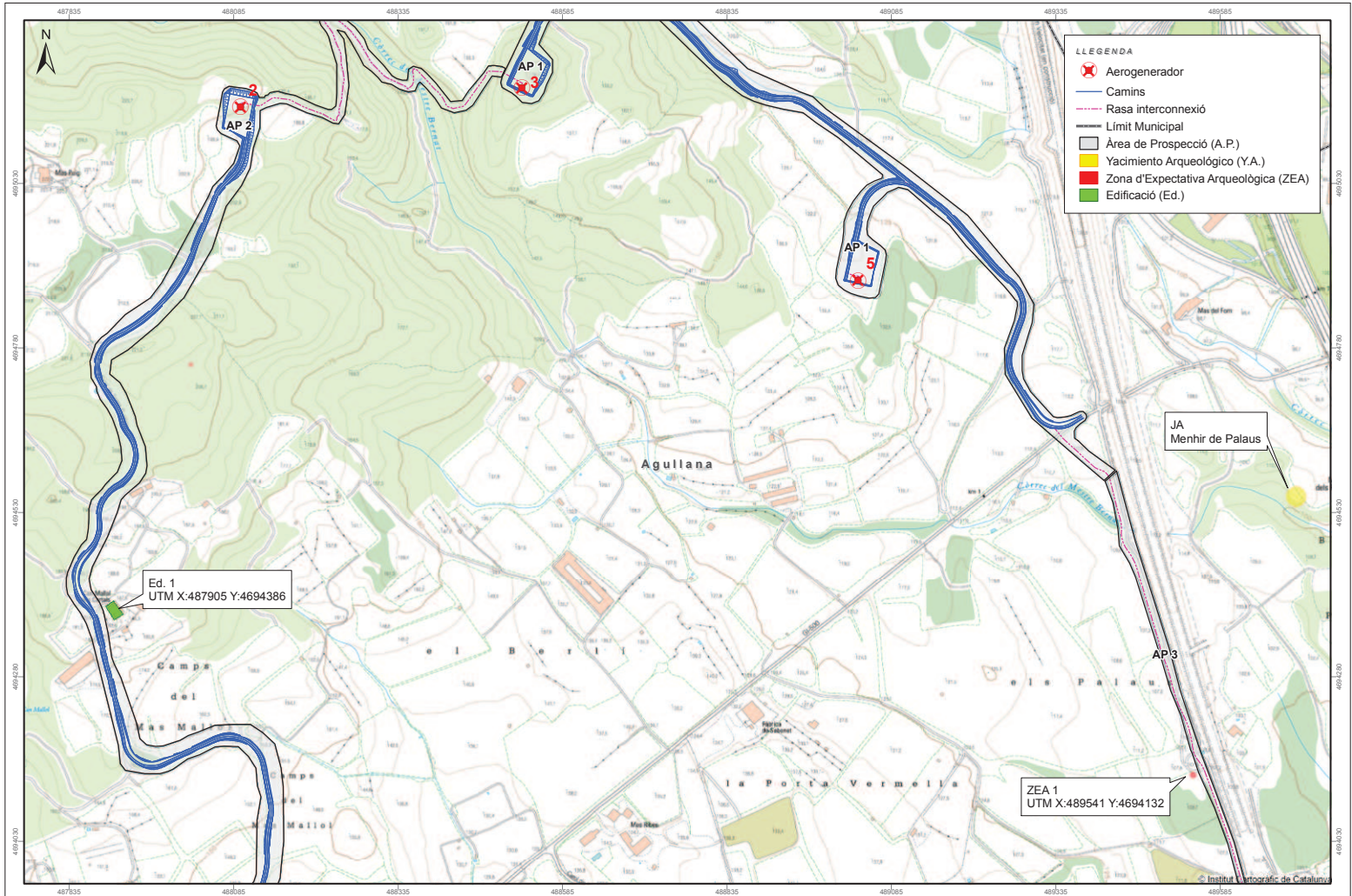
Escala Numèrica 1:25.000 Escala Gràfica 0 135 270 540 810 1.080 1.350 Metres

DISENY I ELABORACIÓ: ALEX MORENO
BASE CARTOGRÀFICA: INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA
PROJECCIÓ UTM PLUS 31N AMB DATUM EUROPEU DE 1960 (PARÀMETRES ICCUB)

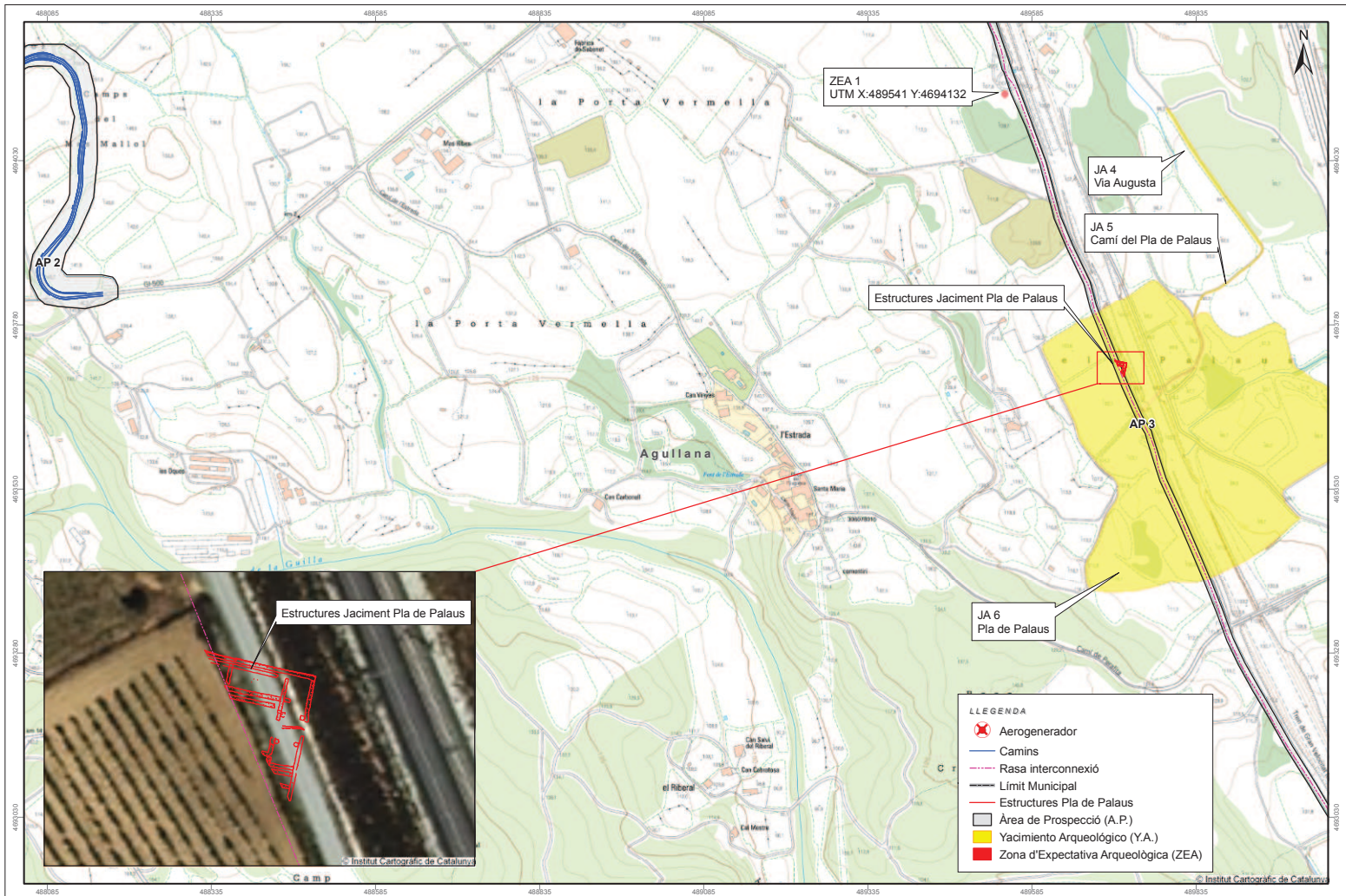
PLÀNOL NÚM.: 1
FULL 1 DE 7

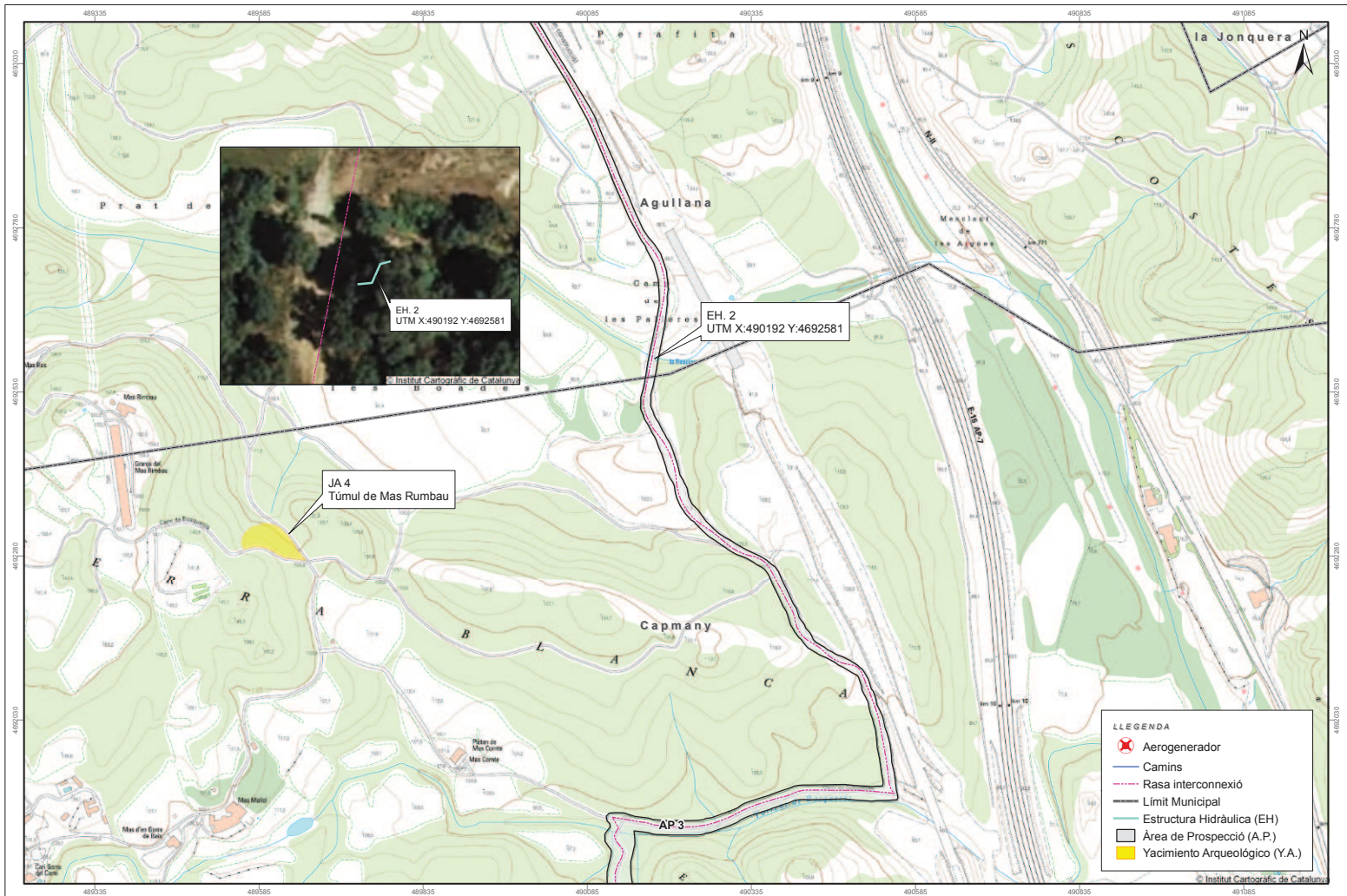
	TÍTOL DEL PROJECTE: Projecte de Parc Eòlic Serra Solana	ARQUEÒLEG: Dària Calpena	CARTOGRAFIA: Alex Moreno	ESCALES: 1:5.000 NUMÈRICA GRÀFICA	NOM DEL PLÀNOL: Resultat de la prospecció arqueològica. Elements del Patrimoni Cultural	DATA: agost 2011 NÚMERO: 2 PÀG. 2 DE 7
--	---	------------------------------------	------------------------------------	--	--	--

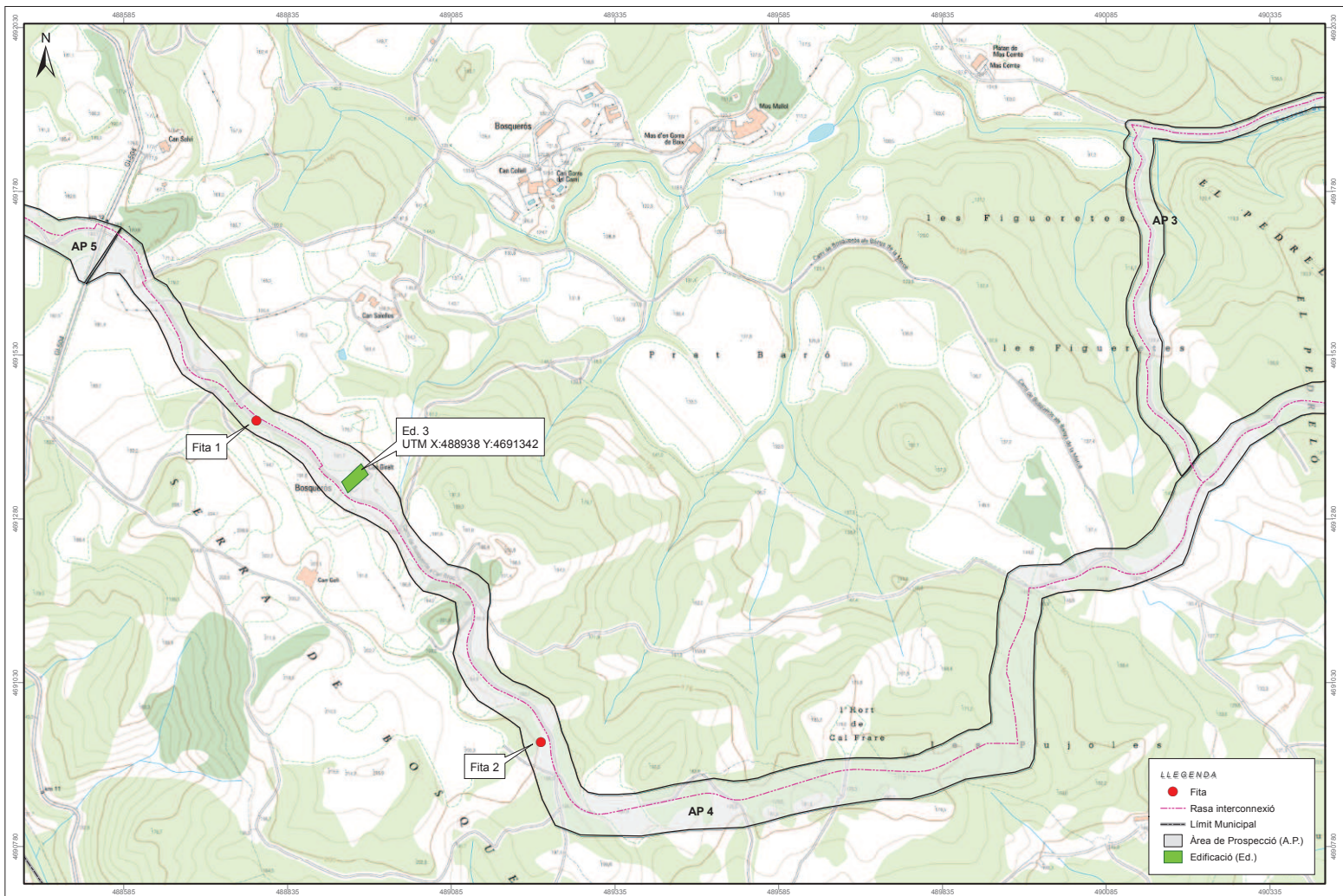
	TÍTOL DEL PROJECTE: Projecte de Parc Eòlic Serra Solana	ARQUEÒLEG: Daria Calpena	CARTOGRAFIA: Alex Moreno	ESCALES: 1:5.000 NUMÈRICA GRÀFICA	NOM DEL PLÀNOL: Resultat de la prospecció arqueològica. Elements del Patrimoni Cultural	DATA: agost 2011 NÚMERO: 3 PÀG. 3 DE 7
--	---	------------------------------------	------------------------------------	--	--	--

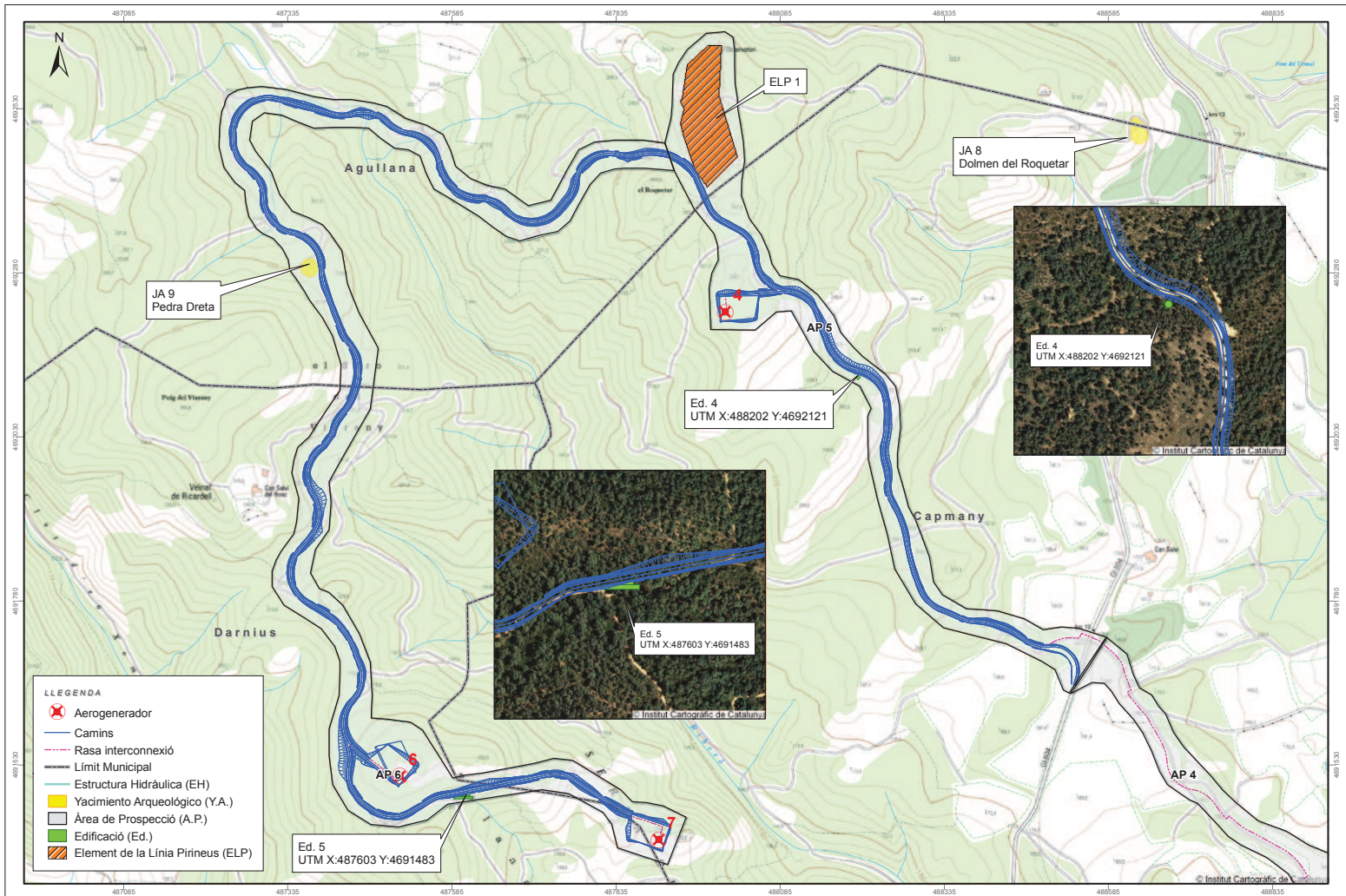
- LLEENDA**
- Aerogenerador
 - Camins
 - Rasa interconnexió
 - Límit Municipal
 - Estructures Pla de Palaus
 - Àrea de Prosecció (A.P.)
 - Yacimiento Arqueològic (Y.A.)
 - Zona d'Expectativa Arqueològica (ZEA)

	TÍTOL DEL PROJECTE: Projecte de Parc Eòlic Serra Solana	ARQUEÒLEG: Daria Calpena	CARTOGRAFIA: Alex Moreno	ESCALAS: 1:5.000 0 20 40 80 120 160 200 Metres	NOM DEL PLANO: Resultat de la prospecció arqueològica. Elements del Patrimoni Cultural	DATA: agost 2011 PÀGINA NO. 5 FOLI 5 DE 7
--	---	------------------------------------	------------------------------------	--	--	--

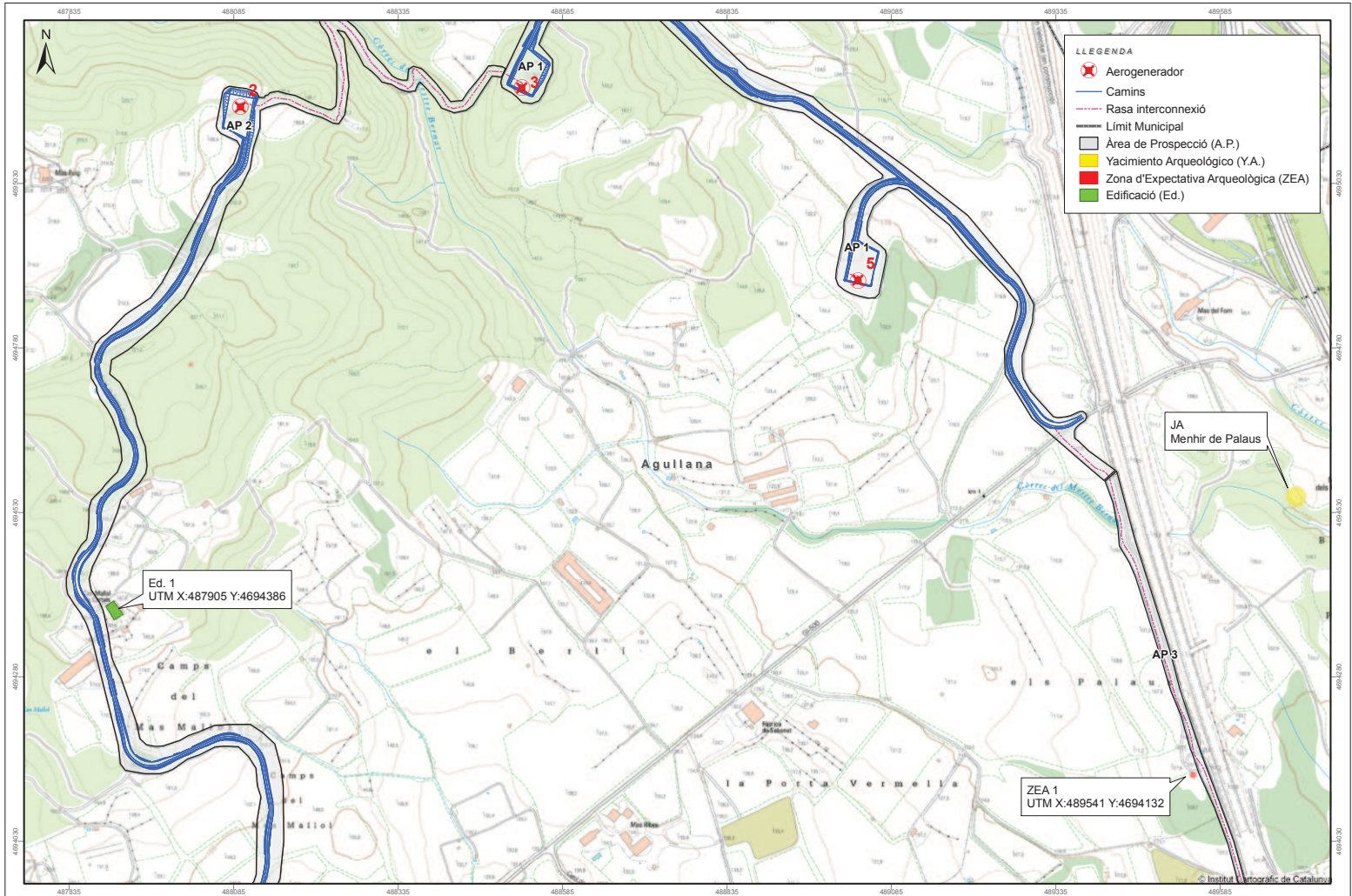
	TÍTOL DEL PROJECTE: Projecte de Parc Eòlic Serra Solana	ARQUEÒLEG: Daria Calpena	CARTOGRAFIA: Alex Moreno	ESCALE: 1:5.000 NÚMÉRICA GRÀFICA 	NOM DEL PLÀNOL: Resultat de la prospecció arqueològica. Elements del Patrimoni Cultural	DATA: agost 2011 PLÀNOL NÚM: 6 FOLI: 6 de 7
--	---	------------------------------------	------------------------------------	---	--	---

LLEGENDA

- Aerogenerador
- Camins
- Rasa interconnexió
- Límit Municipal
- Estructura Hidràulica (EH)
- Yacimiento Arqueològic (Y.A.)
- Àrea de Prospecció (A.P.)
- Edificació (Ed.)
- Element de la Línia Pirineus (ELP)

	TÍTOL DEL PROJECTE: Projecte de Parc Eòlic Serra Solana	ARQUEÒLEG: Daria Calpena	CARTOGRAFIA: Alex Moreno	ESCALES: 1:5.000 NUMÈRICA GRÀFICA	NOM DEL PLÀNOL: Resultat de la prospecció arqueològica. Elements del Patrimoni Cultural	DATA: agost 2011 NÚMERO: 7 PÀG. 7 DE 7
--	--	-----------------------------	-----------------------------	---	---	--

	TÍTOL DEL PROJECTE: Projecte de Parc Eòlic Serra Solana	ARQUEÒLEG: Daria Calpena	CARTOGRAFIA: Alex Moreno	ESCALES: 1:5.000 NUMÈRICA GRÀFICA	NOM DEL PLÀNOL: Resultat de la prospecció arqueològica. Elements del Patrimoni Cultural	DATA: agost 2011 NÚMERO: 3 PÀG. 3 DE 7
--	---	------------------------------------	------------------------------------	--	--	--

Annex 2: Fitxes de les àrees de prospecció

Àrea de prospecció: AP 01

Zona d'expectativa arqueològica:

Municipi: Capmany, Darnius, Agullana

Comarca: Alt Empordà

Data: 04/08 2011

 Visibilitat bona Visibilitat regular Visibilitat dolenta**Ús del sòl:** Camps de conreu Terrasses Erm Bosc Zona urbana

Altres

Condicions dels camps en el moment de realitzar la prospecció: Llaurat Sembrat Germinat Adult Segat Abandonat / no treballat Indicis de rebaixos de terra Abocaments moderns**Localització de restes arqueològiques:** Negativa Positiva Ceràmica Material lític Metall Os Material constructiu Elements arquitectònics

Altres restes:

Descripció / cronologia:

Localització d'estructures arqueològiques: Sí No

Tipus d'estructures:

 Positives Negatives

Cronologia / descripció

Observacions:

En aquesta àrea es troben els aerogeneradors 1, 3 i 5 i els camins d'accés. L'AP té el seu origen al sud a la confluència de la carretera GI-500 amb el camí que mena a Can Guerra, i al nord finalitza amb la ubicació de l'aerogenerador A, en una elevació a la Serra de la Plaça a 570 m. al nord de Can Romeguera. L'àrea de prospecció és ocupada per boscos d'alzines i algun camp de conreu de farratge. Aerogenerador 1: queda ubicat en una elevació, 223 m. snm. a la Serra de la Plaça. La plataforma s'emplaçarà en una zona ocupada per boscos, actualment amb visibilitat força reduïda. A partir d'aquest aerogenerador cal prendre una pista existent al llarg d'1'20 Km i agafar la pista que va, de manera paral·lela al Còrrec del Forn, seguint uns 280 m. més. Un cop arribats a aquest punt s'ha d'obrir un nou vial d'accés a l'aerogenerador 3. Aquest vial, en direcció oest, travessa una zona boscosa al llarg de 200 m. Aerogenerador 3: La plataforma queda ubicada en una elevació, 176 m. snm, ocupada per bosc d'alzina surera. Si es continua per la pista principal 500 m. en direcció sud s'arriba al punt on s'ha d'obrir el vial d'accés per l'aerogenerador 5. Aquest vial ha de travessar un camp de conreu 160 m. en direcció oest. Aerogenerador 5: La plataforma queda ubicada en una elevació, 140 m. snm, ocupada per camps de conreu segats. A partir de l'aerogenerador 5 la via d'accés al complex del parc edic ressegueix la pista existent fins arribar a la carretera GI-500, travessant-la i enllaçant amb la via de servei oest del TGV. A l'Àrea de Prospecció 1 es localitza l'ED 2, Can Romeguera.

Àrea de prospecció: AP 02

Zona d'expectativa arqueològica:

Municipi: Capmany, Darnius, Agullana

Comarca: Alt Empordà

Data: 04/08 2011

 Visibilitat bona Visibilitat regular Visibilitat dolenta**Ús del sòl:** Camps de conreu Terrasses Erm Bosc Zona urbana

Altres

Condicions dels camps en el moment de realitzar la prospecció: Llaurat Sembrat Germinat Adult Segat Abandonat / no treballat Indicis de rebaixos de terra Abocaments moderns**Localització de restes arqueològiques:** Negativa Positiva Ceràmica Material lític Metall Os Material constructiu Elements arquitectònics

Altres restes:

Descripció / cronologia:

Localització d'estructures arqueològiques: Sí No

Tipus d'estructures:

 Positives Negatives

Cronologia / descripció

Observacions:

En aquesta àrea es troba l'aerogenerador 2 i el seu camí d'accés des de la carretera GI-500. L'AP 2 té com a inici, al sud, la confluència de la carretera GI-500 amb el camí que mena a Can Mallol dels Cortals i finalitza, al nord, a través de la rasa d'interconnexió amb l'AE 3.

El vial d'accés discorre per un camí ja existent, en direcció nord. Aquest s'obre camí enmig de camps de conreu de cereal i zones boscoses, travessant els Camps del Mas Mallol. Un cop travessat aquest mas, cal continuar la pista 400 m. més al nord fins arribar al dipòsit d'aigua dels bombers, desviant-se aquí 500 m. a l'est. L'aerogenerador queda ubicat a l'est del Mas Puig, en un petit turó entre les rieres conegudes com Còrrec del mas Mallol, a l'oest, i el Còrrec del Mestre Bernat, a l'est. A continuació segueix la rasa de d'interconnexió que connecta l'AE 2 i 3, a través d'un caminó rodejat de zones boscoses d'alzines sureres, fins a creuar el Còrrec del Mestre Bernat. En aquesta zona, cap al nord de la rasa, es localitza l'Estructura Hidràulica (EH) 1: Resclosa o dic del Còrrec del Mestre Bernat. Una vegada creuat el Còrrec, la rasa continua per un altre corriol i a través d'un bosc arriba a l'AE3.

A l'Àrea de Prospecció 2 es localitzen l'ED 1, Can Mallol dels Cortals i l'EH 1.

Àrea de prospecció: AP 03

Zona d'expectativa arqueològica:

Municipi: Capmany, Darnius, Agullana

Comarca: Alt Empordà

Data: 04/08 2011

 Visibilitat bona Visibilitat regular Visibilitat dolenta**Ús del sòl:** Camps de conreu Terrasses Erm Bosc Zona urbana

Altres

Condicions dels camps en el moment de realitzar la prospecció: Llaurat Sembrat Germinat Adult Segat Abandonat / no treballat Indicis de rebaixos de terra Abocaments moderns**Localització de restes arqueològiques:** Negativa Positiva Ceràmica Material lític Metall Os Material constructiu Elements arquitectònics

Altres restes:

Descripció / cronologia:

Localització d'estructures arqueològiques: Sí No

Tipus d'estructures:

 Positives Negatives

Cronologia / descripció

ZEA 1 i JA6

Observacions:

Aquesta àrea de prospecció s'inicia al nord a la via de servei oest del TGV, 200 m. al sud de la carretera GI-500 fins a enllaçar amb la rasa de connexió del parc eòlic de la Serra Blanca.

La rasa de connexió ressegueix i aprofita la via de servei oest del TGV al llarg de 2 Km, fins arribar al pont del TGV que travessa el riu de la Guilla.

En aquest tram, a l'oest de la via de servei del TGV, s'hi ha documentat la ZEA 1, un possible menhir d'època prehistòrica. Es tracta d'un gran bloc granític d'uns 2'5 m. d'alçada amb dos blocs més petits a la cara sud.

Uns metres més al sud d'aquesta troballa, s'hi localitza el JA6: Pla de Palaus, pel qual la rasa d'interconnexió travessa pel mig.

A continuació, la rasa discorre per una pista que segueix en direcció sud fins arribar al Torrent de Bosquerós, resseguint-la en paral·lel cap a l'oest uns 430 metres per després continuar en direcció sud, on enllaça amb la rasa de connexió de Serra Blanca.

A la zona a l'entorn del riu de la Guilla, s'hi localitza l'Estructura Hidràulica (EH) 2: Resclosa.

A l'Àrea de Prospecció 3, es documenten el JA 6 Pla de Palaus, la ZEA 1 i l'EH 2.

Àrea de prospecció: AP 04

Zona d'expectativa arqueològica:

Municipi: Capmany, Darnius, Agullana

Comarca: Alt Empordà

Data: 04/08 2011

 Visibilitat bona Visibilitat regular Visibilitat dolenta**Ús del sòl:** Camps de conreu Terrasses Erm Bosc Zona urbana

Altres

Condicions dels camps en el moment de realitzar la prospecció: Llaurat Sembrat Germinat Adult Segat Abandonat / no treballat Indicis de rebaixos de terra Abocaments moderns**Localització de restes arqueològiques:** Negativa Positiva Ceràmica Material lític Metall Os Material constructiu Elements arquitectònics

Altres restes:

Descripció / cronologia:

Localització d'estructures arqueològiques: Sí No

Tipus d'estructures:

 Positives Negatives

Cronologia / descripció

Observacions:

Aquesta àrea contempla la línia d'interconnexió del Parc Eòlic Serra Solana des del Km. 12 de la carretera GI-504 fins la via de l'AVE, després de passar la rasa de connexió de Serra Blanca. El camí surt de la carretera GI-504 en direcció a la Masia de Can Giralt. Els primers 100 metres de camí, són de nova obertura i travessen un camp erm. Després continua el camí, en direcció sud-est, seguint la Serra de Bosquerós. Al marge sud del camí es documenta una fita (FITA 1) amb la inscripció Ss.

S'arriba a la masia de Can Giralt (ED 8) i es continua el camí uns 285 metres fins arribar a una cruïlla de tres camins on cal seguir pel camí del mig que va cap al sud, on documentem una fita (FITA 2). Es una fita de pedra de petites dimensions (50 cm. x 25 cm.) de planta quadrada i semi-cercle a la part superior, que porta la inscripció Cs 3, en una cara, i en una altra la lletra B.

Després de passar la fita trobem una cruïlla, cal agafar el camí en direcció est que porta a l'Hort del Cal Frare, després la via travessa una zona molt boscosa d'alzina surera i matolls, fins arribar a la via del TGV, on s'ubica la Subestació elèctrica. És un terreny una mica més aclarit al qual aflora la roca mare.

En general es tracta d'una zona boscosa, d'alzina surera (part d'elles estan explotades), matolls i amb alguns afloraments de roca natural.

A l'Àrea de Prospecció 4, es documenten la ED 3 i les fites 1 i 2.

Àrea de prospecció: AP 05

Zona d'expectativa arqueològica:

Municipi: Capmany, Darnius, Agullana

Comarca: Alt Empordà

Data: 04/08 2011

 Visibilitat bona Visibilitat regular Visibilitat dolenta**Ús del sòl:** Camps de conreu Terrasses Erm Bosc Zona urbana

Altres

Condicions dels camps en el moment de realitzar la prospecció: Llaurat Sembrat Germinat Adult Segat Abandonat / no treballat Indicis de rebaixos de terra Abocaments moderns**Localització de restes arqueològiques:** Negativa Positiva Ceràmica Material lític Metall Os Material constructiu Elements arquitectònics

Altres restes:

Descripció / cronologia:

Localització d'estructures arqueològiques: Sí No

Tipus d'estructures:

 Positives Negatives

Cronologia / descripció

Observacions:

En aquesta àrea hi ha l'aerogenerador 4 i el seu camí d'accés. Es tracta d'una zona molt boscosa, únicament interrompuda pel camí ja existent. L'ÀEG 4 es troba en el camí que va de la carretera GI-504, a l'alçada de Can Salvi, cap al Roquetar. Just abans d'arribar en aquest puig es situa l'ÀEG 4. A uns 630 m. de la carretera i a mà esquerra del camí, trobem una font, feta de totxos i ciment, on hi ha inscrit Font de Santa Elvira, 15-9-1952 (ED 4)

Havent passat l'àrea per l'ÀEG 4 i seguint en direcció nord, arribem a una plantació de pins molt ben alineats que formen part del conjunt conegut com l'Observatori. Es tracta d'una zona amb una forta ocupació durant l'època posterior a la Guerra Civil. Es tracta d'un element (ELP 1) que formaria part de la coneguda Línia Pirineus (Línia P). Es pot observar un nucli de resistència, format per dues entrades amb túnel que comuniquen amb el búnquer. La construcció és de pedres i formigó. Sobre les entrades dels túnels hi ha una inscripció que diu: REGIMIENTO DE FORTIFICACION N3. 1º BATALLON 4 COMP. El búnquer sembla ser de planta més o menys semicircular, d'uns 8 metres de diàmetre aproximat. S'hi observen tres espitlleres. A l'exterior, limitant l'esplanada del davant hi ha trinxeres amb murs. També hi ha un mur central, un safareig i un pou.

En general es tracta d'una zona boscosa, d'alzina surera (part d'elles estan explotades), matolls i amb alguns afloraments de roca natural.

A l'Àrea de Prospecció 5, s'ha documentat una font (ED 4) i l'ELP 1.

Àrea de prospecció: AP 06

Zona d'expectativa arqueològica:

Municipi: Capmany, Darnius, Agullana

Comarca: Alt Empordà

Data: 04/08 2011

 Visibilitat bona Visibilitat regular Visibilitat dolenta**Ús del sòl:** Camps de conreu Terrasses Erm Bosc Zona urbana

Altres

Condicions dels camps en el moment de realitzar la prospecció: Llaurat Sembrat Germinat Adult Segat Abandonat / no treballat Indicis de rebaixos de terra Abocaments moderns**Localització de restes arqueològiques:** Negativa Positiva Ceràmica Material lític Metall Os Material constructiu Elements arquitectònics

Altres restes:

Descripció / cronologia:

Localització d'estructures arqueològiques: Sí No

Tipus d'estructures:

 Positives Negatives

Cronologia / descripció

Observacions:

En aquesta àrea es troben l'Aerogenerador 6 i 7 i el seu camí d'accés des de la zona sud oest del lloc anomenat l'Observatori. El vial d'accés discorre per un camí ja existent, vers l'oest. Aquest, descendeix entremig de boscos d'alzines sureres i pins fins a creuar la riera el Riberó.

Aleshores cal prendre un camí força ample i planer, que porta directament al JA 9: Pedra Dreta/Roc del Frare, que se situa a la dreta del camí. Aquest jaciment arqueològic es tracta d'un menhir prehistòric, fet de granit, de forma antropomorfa i secció trapezoïdal. Es troba envoltat d'alzines sureres i matolls.

El camí, en direcció sud travessa la zona coneguda amb el nom del Suro del Viarany per apropar-se a la masia de Can Salvi del Bosc. Continua, també cap al sud fins a l'AEG 6 que es troba just a l'inici de la serra de la Solana de Can Palau.

Un cop allà es continua el camí, que es desvia cap a l'est, fins arribar a l'AEG 7 que es troba just a l'inici de la Serra de la Solana. Es documenta un mur de paret seca, orientat est oest i situat en el camí d'accés entre AE6 i AEG7.

En general es tracta d'una zona boscosa, d'alzina surera (part d'elles estan explotades), matolls i amb alguns afloraments de roca natural.

A l'Àrea de Prospecció 6, es documenta el JA 9, i un mur de feixa (ED 5), de paret seca.